

“Azərbaycan Beynəlxalq Bankı” ASC

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə
müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat	2
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	4

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

1. Əsas fəaliyyət	6
2. Hesabatların tərtibatının əsası	6
3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı	7
4. Mühüm uçot mühakimələri və ehtimalları	13
5. Seqmentlər üzrə hesabatların hazırlanması	14
6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	16
7. Mərkəzi banklarda məcburi nağd pul qalıqları	16
8. Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	16
9. İnvestisiya qiymətli kağızları	17
10. Müştərilərə verilmiş kreditlər	19
11. Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	25
12. Digər aktivlər və öhdəliklər	27
13. Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	28
14. Müştəri hesabları	28
15. Digər borc öhdəlikləri	29
16. Buraxılmış borc qiymətli kağızları	29
17. Vergilər	30
18. Kapital	31
19. "Aqrarkredit" QSC ilə hesablaşmalar	32
20. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	32
21. Kredit zərəri üzrə xərc və digər dəyərsizləşmə	36
22. Haqq və komissiya gəliri və xərci	37
23. Əməliyyat xərcləri	38
24. Risklərin idarə edilməsi	39
25. Ədalətli dəyər ölçülməsi	50
26. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili	52
27. Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar	53
28. Kapital adekvatlığı	55

Müstəqil auditorun hesabatı

“Azərbaycan Beynəlxalq Bankı” ASC-nin
Səhmdarlarına və Müşahidə Şurasına

Rəy

Biz “Azərbaycan Beynəlxalq Bankı” ASC-nin və onun törəmə müəssisələrinin (“Qrup”) 31 dekabr 2024-cü il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə əhəmiyyətli mühasibat uçotu prinsipləri haqqında məlumat da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdən ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə nəticələrini və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditini Beynəlxalq Audit Standartlarına (“BAS”) uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın “Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti” bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Peşəkar mühasiblərin etika məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları daxil olmaqla) (“MBESŞ Məcəlləsi”) uyğun olaraq biz Qrupdan müstəqillik və MBESŞ Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit dəlili auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Əsas audit məsələləri

Əsas audit məsələləri peşəkar mühakiməmizə uyğun olaraq cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üçün daha önəmli olan məsələlərdir. Həmin məsələlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərəfimizdən aparılan audit kontekstində və bu hesabatlar üzrə rəyimiz formalaşdığı zaman ümumi şəkildə nəzərdən keçirilmişdir. Sözügedən məsələlərə dair biz ayrıca rəy bildirmirik. Aşağıda göstərilən məsələnin audit zamanı hansı şəkildə nəzərdən keçirildiyi həmin kontekstdə təsvir olunur.

Hesabatımızın “Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorun məsuliyyəti” bölməsində təsvir olunan öhdəliklərimizi, o cümlədən həmin məsələlərlə bağlı olan öhdəlikləri yerinə yetirdik. Müvafiq olaraq, apardığımız audit konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təhrif risklərinin tərəfimizdən qiymətləndirilməsinə cavab verəcək prosedurların yerinə yetirilməsini əhatə edirdi. Audit prosedurlarımızın, o cümlədən aşağıdakı məsələnin nəzərdən keçirilməsi üçün yerinə yetirilmiş prosedurların nəticələri əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə audit rəyimizin əsasını təşkil edir.

Əsas audit məsələləri

Tərəfimizdən aparılan audit zamanı əsas audit məsələləri hansı şəkildə nəzərdən keçirilmişdir

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatı və kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə ehtiyat

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə ehtiyatın və kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə ehtiyatın Qrupun maliyyə vəziyyəti üçün əhəmiyyətini, 9 sayılı “Maliyyə alətləri” adlı MHBS (“9 sayılı MHBS”) əsasında gözlənilən kredit zərərlərinin (“GKZ”) qiymətləndirilməsi ilə bağlı çətinlikləri və mühakimələri nəzərə alaraq, biz bu sahəni əsas audit məsələsi hesab etdik.

Qrup defolt ehtimalını, proqnozlaşdırılan defolt riskini və defolt halında yaranan riski müəyyən etmək üçün keçmiş dövrlər üzrə müşahidə edilə bilən məlumatları, cari iqtisadi vəziyyəti və mövcud proqnoz məlumatlarını nəzərdən keçirməklə əhəmiyyətli mühakimələr və qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə edir. Maliyyə aktivləri üzrə fərdi şəkildə GKZ-nin hesablanması borcalanların cari və proqnozlaşdırılan maliyyə göstəriciləri və girovun dəyəri nəzərə alınmaqla qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin ssenari təhlilinin aparılmasını tələb edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə gözlənilən kredit zərərləri üçün ehtiyat və kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə ehtiyat haqqında məlumat konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair 4-cü “Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları”, 10-cu “Müştərilərə verilmiş kreditlər”, 20-ci “Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər” və 24-cü “Risklərin idarə edilməsi” adlı qeydlərə daxil edilmişdir.

Audit prosedurlarımıza, digərləri ilə yanaşı, aşağıdakılar daxildir:

Qrupun müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə ehtiyatı və kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə ehtiyatı hesablamaq üçün 9 sayılı MHBS-nin tələblərinə uyğun olaraq işləyib hazırladığı gözlənilən kredit zərəri metodologiyasını qiymətləndirdik;

Qrupun defolt tərifinin və kredit riskində əhəmiyyətli artım meyarlarının uyğunluğunu, habelə onların metodologiyaya uyğun olaraq tətbiqinin ardıcılığını nəzərdən keçirdik;

Müvafiq statistika modellərini, əsas giriş məlumatlarını və fərziyyələri, eləcə də GKZ-nin məcmu əsasda hesablanması zamanı proqnoz məlumatlarının daxil edilməsini qiymətləndirdik;

Girovun satışından əldə edilə bilən pul vəsaitləri də daxil olmaqla fərdi əhəmiyyətli kreditlərdən gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini təhlil etdik. Qrupun daxili və xarici qiymətləndiricilərinin hesabatlarını və girovun ədalətli dəyərində dair mövcud bazar məlumatlarını nəzərdən keçirdik;

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə ehtiyatı və kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə ehtiyat ilə bağlı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdə açıqlanan məlumatları qiymətləndirdik.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və audit komitəsinin məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Qrupu ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit komitəsi Qrupun maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditı üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu şəkildə istifadəçilərin hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əsasında qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər;
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi hazırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Qrupun daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük;
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk;

- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Çıxardığımız nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər;
- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk;
- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirmək üçün Qrupa daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və fəaliyyəti ilə bağlı kifayət qədər audit sübutlarını əldə edirik. Biz qrup auditinin yönləndirilməsi, nəzarət edilməsi və nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyıq. Biz audit rəyinə görə müstəsna məsuliyyət daşıyıq.

Biz, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları tərəfimizdən müəyyən olunduğu halda Audit komitəsinin nəzərinə çatdırırıq.

Bundan əlavə biz Audit komitəsinə müstəqilliklə bağlı müvafiq etik tələblərə riayət etdiyimiz, eləcə də müstəqilliyimizə təsir göstərə bilməsi əsaslı olaraq ehtimal edilə bilən bütün münasibətlər və digər məsələlər və tələb olunan hallarda müvafiq ehtiyat tədbirləri haqqında xəbər verdiyimiz barədə bəyanat təqdim edirik.

Audit komitəsinə təqdim edilmiş məsələlərdən biz cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üçün daha önəmli olanları və beləliklə də əsas audit məsələlərini təşkil edən məsələləri müəyyən edirik. Tətbiq edilən qanun və ya normativ aktlar belə məsələlərin açıqlanmasına yol vermədiyi və ya, müəyyən məsələnin auditor hesabatına daxil edilərsə, belə daxil etmənin mənfi nəticələrinin həmin məlumatın açıqlanmasından əldə edilən faydanı üstələyəcəyini müəyyən etdiyimiz çox nadir hallar istisna olmaqla, biz bu məsələləri auditor hesabatında təsvir edirik.

Bu müstəqil auditorun hesabatının təqdim edilməsi ilə nəticələnən audit üzrə məsuliyyətli partnyor Azər Babayevdir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

12 Mart 2025

Bakı, Azərbaycan

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

31 dekabr tarixinə

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2024	2023
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	2,173,685	2,816,799
Mərkəzi banklarda məcburi pul qalıqları	7	1,708,207	1,823,961
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	8	53,109	1,571,285
İnvestisiya qiymətli kağızları	9	3,359,648	2,052,269
Müştərilərə verilmiş kreditlər	10	6,171,698	4,910,003
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	19	228,932	294,902
Cari mənfəət vergisi aktivləri		2,515	2,103
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	17	3,129	525
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	11	266,396	244,788
Digər aktivlər	12	176,543	212,694
Cəmi aktivlər		14,143,862	13,929,329
Öhdəliklər			
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	13	413,837	577,300
Müştəri hesabları	14	10,779,074	10,261,807
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	19	54,304	61,950
Digər borc öhdəlikləri	15	244,800	229,053
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	16	100,368	496,968
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri		1,363	2,178
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	17	68,988	55,085
Digər öhdəliklər	12	207,050	198,097
Cəmi öhdəliklər		11,869,784	11,882,438
Kapital			
Səhm kapitalı	18	1,281,271	1,225,648
Məzənnə fərqi üzrə ehtiyat		(88,880)	(66,848)
Binalar üzrə yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı	18	49,555	45,332
İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya edilməmiş gəlir		67,264	53,882
Bölüşdürülməmiş mənfəət və digər ehtiyatlar		964,868	788,877
Cəmi kapital		2,274,078	2,046,891
Cəmi öhdəliklər və kapital		14,143,862	13,929,329

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını İdarə Heyətinin adından imzalayan və buraxılış üçün təsdiqləyən şəxslər:

Cənab Abbas İbrahimov
İdarə Heyətinin Sədri

12 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan

Cənab Nəbi Əliyev
İdarə Heyəti Sədrinin müavini,
Bəş. maliyyə inzibatçısı

Əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat

31 dekabr tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

		Qeydlər	2024	2023
Effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə hesablanmış faiz gəliri				
Müştərilərə verilmiş kreditlər			685,152	481,963
İnvestisiya qiymətli kağızları			132,848	104,535
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri			115,257	125,021
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər			32,082	62,549
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər			10,119	13,641
			975,458	787,709
Faiz xərci				
Müştəri hesabları			(185,958)	(100,603)
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər			(58,148)	(8,054)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları			(21,755)	(31,925)
Digər borc öhdəlikləri			(8,546)	(9,805)
Lizinq üzrə öhdəliklər			(2,093)	(1,488)
			(276,500)	(151,875)
			698,958	635,834
Xalis faiz gəliri				
Kredit zərəri üzrə xərc	21		(53,733)	(7,848)
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərlərindən sonra xalis faiz gəliri			645,225	627,986
Haqq və komissiya gəliri	22		215,739	160,328
Haqq və komissiya xərci	22		(148,945)	(91,889)
Xarici valyuta əməliyyatlarından xalis gəlirlər:				
- Diling			125,501	84,642
- Məzənnə fərqi			4,560	(279)
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər üzrə dəyərsizləşmənin qaytarılması	11		1,535	9,247
Kreditlə bağlı təəhhüdlər və digər maliyyə alətləri üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyatın qaytarılması/(xərci)	21		(14,296)	6,132
Digər dəyərsizləşmənin (xərci)/qaytarılması	21		(1,175)	(133)
Əməliyyat xərcləri	23		(367,633)	(314,121)
Borcun geri alınması üzrə zərər			-	(199)
Digər əməliyyat gəliri			2,464	2,448
			(182,250)	(143,824)
Qeyri-faiz zərəri			462,975	484,162
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəlki mənfəət				
Mənfəət vergisi xərci	17		(102,896)	(103,274)
İl üzrə xalis mənfəət			360,079	380,888
Digər ümumi gəlir				
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif ediləcək digər ümumi gəlir</i>				
Buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə realizasiya edilməmiş gəlir/(zərər)			(4,703)	16,810
Xarici əməliyyatların çevrilməsi üzrə məzənnə fərqi			(22,032)	(29,436)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif ediləcək digər ümumi gəlirin komponentləri üzrə mənfəət vergisi			941	(3,362)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif ediləcək xalis digər ümumi zərər			(25,794)	(15,988)
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlir</i>				
Kapital qiymətli kağızları üzrə realizasiya edilməmiş gəlir/(zərər)			21,430	19,519
Binalar üzrə yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında dəyişiklik	11		5,279	3,266
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlirin komponentlərinə aid olan mənfəət vergisi			(5,342)	(4,557)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlir/(zərər), xalis			21,367	18,228
İl üzrə digər ümumi gəlir/(zərər, vergi çıxılmaqla)			(4,427)	2,240
İl üzrə cəmi ümumi gəlir			355,652	383,128
Bir səhm üzrə gəlir, əsas və azaldılmış (səhm üzrə AZN)	18		0.08	0.08

Əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat

31 dekabr tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Səhm kapitalı	Məzənnə fərqi üzrə ehtiyat	Binalar və investisiya üzrə yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı	İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya edilməmiş gəlir	Bölüşdürülməmiş mənfəət və digər ehtiyatlar	Cəmi kapital
1 yanvar 2023-cü il	1,225,648	(37,412)	42,719	24,819	564,589	1,820,363
İl üzrə xalis mənfəət	-	-	-	-	380,888	380,888
İl üzrə digər ümumi zərər	-	(29,436)	2,613	29,063	-	2,240
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	-	(29,436)	2,613	29,063	380,888	383,128
Səhmdarlara bəyan edilmiş dividendlər (Qeyd 18)	-	-	-	-	(156,600)	(156,600)
31 dekabr 2023-cü il	1,225,648	(66,848)	45,332	53,882	788,877	2,046,891
İl üzrə xalis mənfəət	-	-	-	-	360,079	360,079
İl üzrə digər ümumi gəlir	-	(22,032)	4,223	13,382	-	(4,427)
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	-	(22,032)	4,223	13,382	360,079	355,652
Səhmlərin emissiyası (Qeyd 18)	55,623	-	-	-	912	56,535
Səhmdarlara bəyan edilmiş dividendlər (Qeyd 18)	-	-	-	-	(185,000)	(185,000)
31 dekabr 2024-cü il	1,281,271	(88,880)	49,555	67,264	964,868	2,274,078

Əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat

31 dekabr tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	<i>Qeydlər</i>	<i>2024</i>	<i>2023</i>
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		967,168	737,735
Ödənilmiş faiz		(243,295)	(130,577)
Alınmış dividendlər		1,454	1,023
Alınmış haqq və komissiya		217,421	158,835
Ödənilmiş haqq və komissiya		(140,301)	(90,121)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan gəlirlər		125,501	84,642
İşçilərlə bağlı ödənilmiş xərclər		(218,272)	(173,384)
Ödənilmiş digər əməliyyat xərcləri		(108,362)	(82,997)
Alınmış digər əməliyyat gəliri		3,159	2,327
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti		604,473	507,483
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/azalma</i>			
Mərkəzi banklarda məcburi pul qalıqları		115,755	(1,353,668)
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		1,518,788	(38,937)
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(1,321,099)	(1,533,363)
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər		53,780	86,560
Digər aktivlər		30,403	(91,636)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis (azalma)/artım</i>			
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(130,023)	524,170
Müştəri hesabları		510,199	(958,545)
Digər öhdəliklər		(11,327)	4,188
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə (istifadə edilmiş) / əldə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		1,370,949	(2,853,748)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(96,390)	(143,136)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə (istifadə edilmiş) / əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		1,274,559	(2,996,884)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə (istifadə edilmiş) / əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti			
İnvestisiya qiymətli kağızlarının alınması		(3,665,501)	(932,332)
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satılmasından və geri alınmasından daxilolmalar		2,380,189	1,644,694
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin alınması və avans ödənişləri		(41,706)	(39,744)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş / (istifadə edilmiş) xalis pul vəsaitləri		(1,327,018)	672,618
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə (istifadə edilmiş) / əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Digər borc öhdəliklərinin ödənilməsi		(88,033)	(165,340)
Digər borc öhdəliklərindən daxilolmalar		105,242	165,606
Buraxılmış borc qiymətli kağızlarının ödənilməsi və geri alınması		(500,698)	(21,549)
Buraxılmış borc qiymətli kağızlarından daxilolmalar		100,372	-
Səhmlərin emissiyası	18	56,535	-
Dividend ödənilməsi	18	(185,000)	(156,600)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(511,582)	(177,883)
Valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə təsiri		(79,073)	(56,263)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis azalma		(643,114)	(2,558,412)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə	6	2,816,799	5,375,211
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	6	2,173,685	2,816,799

Əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat (davamı)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən öhdəliklərdə dəyişikliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>Buraxılmış borc qiymətli kağızları</i>	<i>Digər borc öhdəlikləri</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	504,403	229,025	733,428
Nağd daxilolmalar	–	165,606	165,606
Geri alınma və geri qaytarılma	(21,509)	(165,340)	(186,849)
Borcun qaytarılması ilə bağlı tanınmış zərər	199	–	199
Digər dəyişikliklər	13,875	(238)	13,637
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	496,968	229,053	726,021
Nağd daxilolmalar	100,372	105,242	205,614
Geri alınma və geri qaytarılma	(500,698)	(88,033)	(588,731)
Borcun qaytarılması ilə bağlı tanınmış zərər	–	–	–
Digər dəyişikliklər	3,726	(1,462)	2,264
31 dekabr 2024-cü il tarixinə balans dəyəri	100,368	244,800	345,168

"Digər dəyişikliklər" sətrinə buraxılmış borc qiymətli kağızları və digər borc öhdəlikləri üzrə hesablanmış, lakin ödənilməmiş faiz, habelə ilkin tanınma zamanı yaranan gəlirlər və zərərlər daxildir. Qrup ödənilmiş faizi (əvvəlki dövrlərdə hesablanmış faizlər daxil olmaqla) əməliyyat fəaliyyətindən edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti kimi təsnifləşdirir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ("Bank") 1991-ci ildə dövlətə məxsus olan bank kimi təsis edilmişdir və əsas fəaliyyət ölkəsi Azərbaycan Respublikasıdır.

Bankın fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ("ARMB") tərəfindən tənzimlənir. Bank 30 dekabr 1992-ci il tarixində verilmiş ümumi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir. Bankın əsas fəaliyyəti kommersiya bankçılığı, qiymətli kağızlar, xarici valyuta və törəmə maliyyə alətləri ilə ticarət, kredit və zəmanətlər verilməsindən ibarətdir.

Bankın qeydiyyatda alınmış rəsmi ünvanı: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ1005, Nizami küçəsi 67.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Bankın Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən 73 filialı (31 dekabr 2023-cü il: 69) olmuşdur.

Əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Bankın və onun törəmə müəssisələrinin (bundan sonra birlikdə "Qrup" adlandırılacaq) hesablarını ehtiva edir. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına aşağıdakı törəmə müəssisələr daxildir

Adı	Fəaliyyət göstərdiyi ölkə	Mülkiyyət payı (%)		Fəaliyyət növü
		2024	2023	
"Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC	Azərbaycan Respublikası	Ana müəssisə		Bankçılıq
Törəmə müəssisələr				
"ABB-Moskva" MMC	Rusiya Federasiyası	100.0	100.0	Bankçılıq
"ABB – GEO" QSC	Gürcüstan Respublikası	100.0	100.0	Yoxdur
"Azərikard" MMC	Azərbaycan Respublikası	100.0	100.0	Kartların emalı
"Beynəlxalq Lizing Şirkəti" MMC	Azərbaycan Respublikası	100.0	100.0	Lizing
"ABB-Invest" QSC	Azərbaycan Respublikası	100.0	100.0	İnvestisiya

31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə Qrupun səhmdarları aşağıdakılar olmuşdur:

Səhmdarlar	2024 (%)	2023 (%)
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi	88.54	92.56
Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi	3.64	3.81
"Aqrarkredit" QSC	0.22	0.23
Digər*	7.60	3.40
Cəmi	100.00	100.00

* Digər səhmdarlara hər biri 2%-dən az səhm payına sahib olan azlıq təşkil edən səhmdarlar daxil olmuşdur.

2020-ci ilin avqust ayında dövlətə məxsus müəssisələrin işgüzar fəaliyyətini təkmilləşdirmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin (AİH) təsis edilməsi haqqında Fərmanı təsdiq etmiş və 5 noyabr 2020-ci il tarixində AİH-in idarəetməsinə veriləcək dövlət şirkətlərinin siyahısı təsdiq edilmişdir. Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ASC-nin AİH-in idarəetməsinə verilməsi və bir sıra əlaqəli məsələlərin tənzimlənməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 sentyabr 2021-ci il tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır. Qrup konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi əsasında hazırlamışdır.

Azərbaycan manatı Qrupun təqdimat və "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-nin funksional valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Qrup qeydlərin aparılmasını və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə və MHBS-yə uyğun olaraq həyata keçirməlidir. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları, xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilir. Digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərlə (DÜGƏD) və ya MZƏD ilə ölçülmüş binalar və investisiya qiymətli kağızları istisna olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri əsasında hazırlanmışdır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı

Uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

Yeni və düzəliş edilmiş standartlar və şərtlər

Qrup 1 yanvar 2024-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minən müəyyən standartlara düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etmişdir. Qrup buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş hər hansı standart, şərh və ya düzəlişi vaxtından əvvəl qəbul etməmişdir.

Aşağıdakı düzəlişlər 1 yanvar 2024-cü il tarixindən başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir:

- ▶ Öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifatı və Şərtlərlə Əlaqədar Uzunmüddətli Öhdəliklər - 1 sayılı MUBS-a düzəlişlər;
- ▶ İcarə və Geri İcarəvermə əməliyyatlarında İcarə Öhdəliyi - MHBS 16-ya düzəlişlər;
- ▶ Açıqlamalar: Təchizatçının Maliyyə Razılaşmaları – MUBS 7 və MHBS 7-yə düzəlişlər;

Bu düzəlişlər Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir.

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları buraxıldığı tarixə qədər buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş standart və şərtlər aşağıda açıqlanır. Qrup həmin yeni və düzəliş edilmiş standartlar (müvafiq hallarda) qüvvəyə mindikdə onları tətbiq etmək niyyətindədir:

- ▶ *Maliyyə Alətlərinin Təsnifatına və Qiymətləndirilməsinə Düzəlişlər – MHBS 9 və MHBS 7-yə Düzəlişlər.*

30 may 2024-cü il tarixində BMUSK MHBS 9 və MHBS 7, Maliyyə Alətlərinin Təsnifatına və Qiymətləndirilməsinə Düzəlişlərə (Dəyişikliklər) Dəyişikliklər dərc etmişdir. Dəyişikliklərə aşağıdakılar daxildir::

- ▶ Maliyyə öhdəliyinin "hesablaşma tarixi"ndə tanınmasının dayandırılmasına dair aydınlıq və hesablaşma tarixindən əvvəl elektron ödəniş sistemindən istifadə etməklə yerinə yetirilən maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması üçün uçot siyasəti seçimini (xüsusi şərtlər yerinə yetirildikdə) təqdim etmək;
- ▶ Ətraf mühit, sosial və korporativ idarəetmə (ƏSİ) və oxşar xüsusiyyətlərə malik maliyyə aktivləri üçün müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin necə qiymətləndirilməsinə dair əlavə təlimat;
- ▶ Geri tələb edilməyən xüsusiyyətlər'in nə olduğunu və müqavilə ilə əlaqələndirilmiş alətlərin xüsusiyyətlərini aydınlaşdırmalar.
- ▶ Şərti xüsusiyyətləri olan maliyyə alətləri üçün açıqlamaların və ədalətli dəyərle digər ümumi gəlir (DÜG) vasitəsilə təsnif edilən kapital alətləri üçün əlavə açıqlama tələblərinin tətbiqi.

Dəyişikliklər 1 yanvar 2026-cı ildən və ya daha sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Yalnız maliyyə aktivlərinin təsnifatı və bununla bağlı açıqlamalar üçün düzəlişlərin erkən qəbulu seçimi ilə erkən tətbiqə icazə verilir. Qrup hal-hazırda dəyişiklikləri erkən tətbiq etməyi planlaşdırmır.

Elektron ödəniş sistemi vasitəsilə ödənilən maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması ilə bağlı düzəlişlərlə əlaqədar olaraq, Qrup hazırda fəaliyyət göstərdiyi müxtəlif yurisdiksiyalarda istifadə edilən bütün əhəmiyyətli elektron ödəniş sistemlərinin qiymətləndirilməsini həyata keçirir, bu düzəlişlərin cari təcrübə ilə bağlı əhəmiyyətli dəyişikliyə səbəb olub-olmamasını və onun bu cür mühasibat uçotu opsiyonunun tətbiqi şərtlərinə uyğun olub-olmamasını qiymətləndirmək üçün. Bundan əlavə, Qrup pul vəsaitlərinin hərəkəti hüququ ləğv edildikdə müvafiq maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılmasını və hesablaşma tarixində müvafiq maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılmasını təmin etmək üçün bütün digər ödəniş sistemlərini (çeklər, kredit kartları, debet kartları kimi) nəzərdən keçirir.

Bundan əlavə, Qrup Düzəlişlərin onun ekoloji, sosial və idarəetmə (ƏSİ) ilə əlaqəli xüsusiyyətləri və digər oxşar şərti xüsusiyyətləri daxil edən maliyyə aktivlərinə, habelə qeyri-rəqres maliyyələşdirilməsinə və müqavilə ilə əlaqəli alətlərə təsirini qiymətləndirir. Aparılmış ilkin qiymətləndirməyə əsasən, bu sahələr üzrə düzəlişlərin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri gözlənilmir, lakin qiymətləndirmə hələ yekunlaşdırılmamışdır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

► MHBS 18 Maliyyə Hesabatlarında Təqdimat və Açıqlama

2024-cü ilin aprel ayında BMUSK "Maliyyə Hesabatlarında Təqdimat və Açıqlamalar" üzrə yeni MHBS 18 standartını qəbul etmişdir. Bu standart, əvvəlki BMUS "Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı" standartını əvəz edir. MHBS 18 mənfəət və zərər hesabatında təqdimatla bağlı yeni tələblər müəyyən edir və burada ümumi məbləğlər və ara cəmlərin göstərilməsi də nəzərdə tutulur. Bundan əlavə, təsərrüfat subyektləri mənfəət və zərər hesabatındakı bütün gəlir və xərcləri beş kateqoriyadan birinə aid etməlidir: əməliyyat, investisiya, maliyyələşdirmə, gəlir vergiləri və dayandırılmış fəaliyyətlər. Bu kateqoriyalardan ilk üçü yenidir. Əsas biznes fəaliyyəti (müşərilərə maliyyə vermək və ya xüsusi növ aktivlərə investisiya yatırmaq və ya hər ikisi) olan müəssisələr üçün isə xüsusi təqdimat tələbləri və seçim imkanları mövcuddur.

O, həmçinin, gəlir və xərclərin ara cəmləri olan, rəhbərlik tərəfindən müəyyən edilmiş və yeni təyin olunmuş fəaliyyət göstəricilərinin açıqlanmasını tələb edir. Bundan əlavə, ilkin maliyyə hesabatlarının və qeydlərin müəyyən edilmiş "rolları" əsasında maliyyə məlumatlarının ümumiləşdirilməsi və ətraflı şəkildə təqdim olunması ilə bağlı yeni tələbləri də özündə əks etdirir.

BMUS Pul Axınları Hesabatına məhdud tətbiq sahəsi olan dəyişikliklər edilmişdir. Bu dəyişikliklərə, dolayı metod üzrə əməliyyat fəaliyyətindən pul axınlarının müəyyənləşdirilməsində başlanğıc nöqtənin "mənfəət və ya zərər" göstəricisindən "əməliyyat mənfəəti və ya zərəri" göstəricisinə dəyişdirilməsi və faizlərdən əldə olunan pul axınlarının təsnifatı ilə bağlı seçimin aradan qaldırılması daxildir. Bundan əlavə, bir sıra digər standartlara da əlaqəli düzəlişlər edilmişdir.

MHBS 18 və digər standartlara edilmiş dəyişikliklər 1 yanvar 2027-ci il və ya ondan sonrakı tarixdə başlayan hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minəcək. Lakin onların daha əvvəl tətbiqinə icazə verilir və bu hal açıqlanmalıdır. MHBS 18 retrospektiv şəkildə tətbiq olunacaq. Hal-hazırda Qrup bu dəyişikliklərin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına və onlara aid qeydlərə təsirini müəyyənləşdirmək üzərində işləyir.

Konsolidasiya üçün əsas

Törəmə müəssisələr, yeni Qrupun nəzarət etdiyi bütün müəssisələr, konsolidasiya edilir. Nəzarət bu halda yaranır ki, Qrup investisiya obyektində iştirakı ilə bağlı zərərə məruz qalsın və ya gəlir əldə etmək hüququna malik olsun və investisiya obyektı üzrə nəzarət hüququ vasitəsilə həmin gəlirlərə təsir etmək imkanına malik olsun.

Törəmə müəssisələr nəzarət Qrupa keçdiyi tarixdən konsolidasiya edilir və nəzarət başa çatdıqdan sonra konsolidasiya dayandırılır. Bütün qrupdaxili əməliyyatlar, balanslar və qrupun şirkətləri arasında əməliyyatlardan əldə edilən realizasiya edilməmiş gəlirlər tamamilə silinir. Aparılmış əməliyyatlar köçürülən aktivin dəyərsizləşməsinə göstərmirsə, realizasiya edilməmiş zərərlər də silinir. Lazım gəldikdə, Qrupun qəbul etdiyi siyasətə uyğunlaşmaq məqsədilə törəmə müəssisələrin uçot siyasətində dəyişiklik aparılır.

Törəmə müəssisənin mülkiyyət payındakı dəyişiklik, nəzarət hüququ dəyişmədikdə, kapital əməliyyatı kimi uçota alınır. Zərərlər defisitli saldo ilə nəticələnsə də, qeyri-nəzarət iştirak payına aid edilir.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Qrup DÜGƏD ilə maliyyə alətlərini və ədalətli dəyərlə ölçülmüş bina kimi qeyri-maliyyə aktivlərini hər hesabat tarixində ədalətli dəyərlə ölçür.

Qrup mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında dövr şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Qrup hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

İlkin ölçmə

Maliyyə alətlərinin təsnifatı ilkin tanınmada onların müqavilə şərtlərindən və alətləri idarə etmək üçün biznes modelindən asılıdır. Maliyyə alətləri ilk öncə ədalətli dəyərlə ölçülür və MZƏD ilə tanınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri istisna olmaqla, əməliyyat xərcləri həmin məbləğə əlavə edilir və ya bu məbləğdən çıxılır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ölçmə kateqoriyaları

Qrup bütün maliyyə aktivlərini aktivlərin idarə edilməsi üçün biznes modeli və aktivlərin müqavilə şərtləri əsasında aşağıdakı kimi təsnifləşdirir:

- ▶ Amortizasiya edilmiş dəyər;
- ▶ DÜGƏD; və ya
- ▶ MZƏD.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər, müştərilərə verilmiş kreditlər, amortizasiya hesablanmış dəyərlə investisiya qiymətli kağızları

Qrup kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğləri, müştərilərə verilmiş kreditləri və digər maliyyə investisiyalarını yalnız aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetiriləndə amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçür:

- ▶ Maliyyə aktivini biznes model çərçivəsində müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq məqsədilə saxlanılır;
- ▶ Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə yalnız qalan əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Bu şərtlər təfərrüatı ilə aşağıda açıqlanır.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi

Biznes məqsədinə çatmaq üçün Qrup biznes modelini maliyyə aktivləri qrupunun idarə edilməsini daha yaxşı əks etdirən səviyyədə müəyyən edir.

Qrupun biznes modeli hər bir alət üzrə deyil, ümumi portfeller səviyyəsində qiymətləndirilir və aşağıdakılar da daxil olmaqla müşahidə olunan amillərə əsaslanır:

- ▶ Biznes modelin və həmin biznes model çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin səmərəliliyi hansı yolla qiymətləndirilir və bu məlumatlar Qrupun əsas idarə heyətinə necə çatdırılır;
- ▶ Biznes modelin (və həmin biznes model çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin) səmərəliliyinə təsir edən risklər, xüsusilə də bu risklərin idarə olunması üsulları;
- ▶ Biznesi idarə edən rəhbərlər necə mükafatlandırılır (məsələn, mükafatın idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərində, yoxsa müqavilə üzrə alınmış pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsaslanması);
- ▶ Satışların gözlənilən tezliyi, dəyəri və vaxtı da Qrupun qiymətləndirməsi üçün vacib amillərdir

Biznes modelin qiymətləndirilməsi "ən pis" və ya "stress" kimi ssenariləri nəzərə alınmadan ağlabatan şəkildə baş verməsi gözlənilən ssenarilərə əsaslanır, ilkin tanınmadan sonra pul vəsaitlərinin hərəkəti Qrupun ilkin gözləntilərindən fərqli şəkildə baş verirsə Qrup həmin biznes modelində saxlanılan qalan maliyyə aktivlərinin təsnifatını dəyişmir, lakin gələcəkdə yeni yaranan və ya yeni alınan maliyyə aktivlərini qiymətləndirərkən belə məlumatları nəzərə alır.

YƏMFÖ testi

Təsnifləşdirmə prosesinin ikinci addımı olaraq Qrup maliyyə aktivinin YƏMFÖ testinə uyğun olub-olmadığını müəyyən etmək üçün müqavilə şərtlərini qiymətləndirir.

Bu testin məqsədləri üçün "Əsas məbləğ" maliyyə aktivinin ilkin tanınma tarixindəki ədalətli dəyəridir və maliyyə aktivinin istifadə müddəti üzrə (məsələn, əsas məbləğ qaytarılanda və ya əlavə/endirim amortizasiya edildəndə) dəyişə bilər.

Kredit müqaviləsi daxilində faizin ən əhəmiyyətli elementləri adətən pulun zaman dəyərində görə kompensasiya və kredit riskidir. YƏMFÖ qiymətləndirməsini həyata keçirmək üçün Qrup mühakimələr yürüdür və maliyyə aktivinin ifadə edildiyi valyuta və faiz dərəcəsinin müəyyən edildiyi müddət kimi müvafiq amilləri nəzərə alır.

Əksinə, əsas kredit müqaviləsi ilə əlaqəsi olmayan, müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətində minimal səviyyədə daha iri olan risklərə və ya dəyişkənliyə səbəb olan müqavilə şərtləri yalnız qalan əsas məbləğin və faizin ödənişi olan pul vəsaitlərinin hərəkətini yaratmır. Belə hallarda maliyyə aktivini MZƏD ilə ölçülməlidir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

DÜGƏD ilə borc alətləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri

DÜGƏD ilə ölçülmüş borc qiymətli kağızları üzrə GKZ maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda həmin maliyyə aktivlərinin balans dəyərini azaltmır, bunlar ədalətli dəyerdə qalır. Əksinə, aktivlər amortizasiya edilmiş dəyerdə ölçülsəydi yarana biləcək ehtiyata bərabər məbləğ daha sonra mənfəət və ya zərərdə müvafiq xərc kimi tanınmaqla DÜG-də yığılmış dəyərsizləşmə məbləği kimi tanınır. DÜG-də tanınmış yığılmış zərər aktivin tanınması dayandırılanda mənfəət və ya zərərə aid edilir.

DÜGƏD ilə kapital alətləri

İlkin tanınmada Qrup bəzi hallarda 32 sayılı "Maliyyə alətləri: Təqdimatı" adlı MUBS əsasında kapital tərifinə uyğun olan bəzi kapital investisiyalarını ticarət üçün saxlanılan alətlər kimi deyil, DÜGƏD ilə kapital alətləri kimi təsnif etmək üçün yekun seçim edir. Belə təsnifat alətlər üzrə fərdi şəkildə müəyyən edilir.

Bu kapital alətləri üzrə gəlirlər və zərərlər heç vaxt mənfəət və ya zərərə çevrilmir. Ödəmə hüququ müəyyən ediləndə, dividendlər mənfəət və ya zərərdə digər gəlir kimi tanınır, lakin Qrup bu ödəmələrdən alətin dəyərinin bir hissəsinin qaytarılması kimi faydalanırsa, bu halda belə gəlirlər DÜG-də tanınır DÜGƏD ilə kapital alətləri üzrə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi aparılmır. Bu alətlər silinəndə, yığılmış yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və istifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər

Qrup maliyyə zəmanətləri, akkreditivlər və kredit öhdəliklərini təqdim edir.

Maliyyə zəmanətləri ilkin olaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında alınmış müqaviləyə bərabər olan ədalətli dəyərle tanınır. İlkin tanınmadan sonra Qrupun hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınmış məcmu amortizasiya çıxılmaqla ilkin olaraq tanınmış məbləğ və GKZ ehtiyatı məbləğlərindən daha yuxarı olanı ilə ölçülür.

İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər və akkreditivlər üçün Qrup tərəfindən müştərilərə qeyd olunan öhdəliyin mövcud olduğu müddət ərzində şərtləri əvvəlcədən müəyyən edilmiş kredit təklif edilməlidir. Maliyyə zəmanət müqavilələri kimi, bu müqavilələr GKZ tələbləri çərçivəsindədir.

Qrup müəyyən hallarda bazar faiz dərəcəsindən daha aşağı faizlə kreditləşmə həyata keçirir. Belə təəhhüdlər ilkin olaraq ədalətli dəyərle tanınır və sonradan GKZ ehtiyatı və kumulyativ tanınan gəlir çıxılmaqla ilkin tanınan dəyər arasında daha yuxarı olanı ilə qiymətləndirilir.

İcra zəmanətləri

İcra zəmanətləri digər tərəf müqavilə öhdəliyini yerinə yetirməyəndə kompensasiyanın ödənilməsinə nəzərdə tutan müqavilələrdir. İcra zəmanətləri digər maliyyə alətləri ilə birlikdə qiymətləndirilir və buna görə də 9 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsinə aid edilir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dən və Rusiya Mərkəzi Bankından (RMB) alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxılmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən 90 gündən artıq olmayan və müqavilə yüklülüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

İcarələr

Qısamüddətli icarələr və azdəyərli aktivlərin icarələri

Qrup qısa müddətli icarənin tanınması üzrə istisnayı qısa müddətli icarələrinə (yəni başlanğıc tarixində icarə müddəti 12 ayadək olan və alış opsiyonunu daxil etməyən icarələr) tətbiq edir. Qrup həmçinin azdəyərli aktivlərin tanınması üzrə istisnayı azdəyərli hesab edilən (yəni 10,000 ABŞ dollarınadək) ofis avadanlığının icarəsinə tətbiq edir. Qısamüddətli icarələr üzrə icarə ödənişləri və azdəyərli aktivlərin icarələri icarə müddəti ərzində düz xətt üsulu ilə xərc kimi tanınır.

Restrukturizasiya edilmiş kreditlər

Qrup mümkün olduğu qədər girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot prinsiplərinin icmalı (davamı)

Restrukturizasiya edilmiş kreditlər

Qrup maliyyə aktivinin, məsələn müştəriyə verilən kreditin müddəti və şərtləri onun yeni bir kreditə çevriləcəyi şəkildə dəyişdirildiyi halda maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır, fərq isə dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda tanınmanın dayandırılması ilə bağlı gəlir və ya zərər kimi tanınır. Yeni tanınmış kreditlər Alınmış və Yaranmış Kredit Dəyərsizləşməsi (AYKD) hesab edilmərsə, GKZ-nin ölçülməsi məqsədləri üçün Mərhələ 1 kimi təsnif edilir. Müştəriyə verilən kreditin tanınmasının dayandırılması baxımından qiymətləndirmə apararkən Qrup aşağıdakı amilləri nəzərə alır:

- Kreditin valyutasında dəyişiklik;
- Qarşı-tərəfin dəyişməsi;
- Dəyişiklik nəticəsində alət artıq YƏMFÖ meyarına uyğun olmayanda.

Dəyişiklik pul vəsaitlərinin hərəkətidə əhəmiyyətli fərqlə nəticələnmərsə, tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. İlk EFD (effektiv faiz dərəcəsi) ilə diskontlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkətidə dəyişiklik əsasında Qrup, dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər EFD istifadə etməklə hesablanmış faiz gəlirinin tərkibində təqdim edilmiş dəyişiklikdən irəli gələn gəlir və ya zərəri qeydə alır.

Qrup tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmayan dəyişikliklər üçün kredit riskində əhəmiyyətli artımın olmasını və ya aktivin qiymətdən düşmüş maliyyə aktivini kimi təsnifləşdirilməli olmasını qiymətləndirir. Əgər dəyişiklik nəticəsində aktiv qiymətdən düşmüş maliyyə aktivini kimi qiymətləndirilərsə minimum 6 aylıq sınaq müddəti ərzində Mərhələ 3 kimi təsnifləşdirilir. Restrukturizasiya edilmiş kreditin Mərhələ 3-dən qaytarılması üçün dəyişdirilmiş ödəniş qrafikinə uyğun olaraq sınaq müddətinin ən az yarı dövrü ərzində əsas borc və faiz üzrə əhəmiyyəti az olmayan mütəmadi ödənişlərin olması nəzərə alınır

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Silinmə

Maliyyə aktivləri yalnız Qrup onların bərpa edilməsini dayandırdığı halda tam və ya qismən silinir. Silinəcək məbləğ yığılmış kredit ehtiyatından çoxdursa, fərq ilk öncə ehtiyata əlavə kimi tanınır və sonradan ümumi balans dəyərinə tətbiq edilir. Bütün gələcək bərpalar kredit zərəri xərcinə silinir. Silinmə uçotdan çıxarılma hadisəsini təşkil edir.

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla ilk dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, əmlak və avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Qrupun ofis binaları müntəzəm qaydada bazar dəyəri ilə yenidən qiymətləndirilməli olan yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlə uçota alınır. Yenidən qiymətləndirmənin tezliyi yenidən qiymətləndirilən binaların ədalətli dəyərində hərəkətdən asılıdır. Yenidən qiymətləndirmə zamanı balans dəyərində artım digər ümumi gəlirə aid edilir, lakin artım əvvəllər mənfəət və ya zərərdə tanınmış həmin aktivin yenidən qiymətləndirmə nəticəsində azalmasını geri qaytarırsa, yenidən qiymətləndirmə gəliri mənfəət və ya zərərdə, həmin geri qaytarmanın məbləğinə müqabilə şəkildə tanınır. Eyni aktivdə əvvəlki artımları qarşılıqlı əvəzləşdirən azalmalar digər ümumi gəlirdə tanınır və kapitalda əvvəllər tanınmış yenidən qiymətləndirmə ehtiyatını azaldır; bütün digər azalmalar il üzrə mənfəət və ya zərəre aid edilir.

Kapitala daxil olan ofis binaları üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatının aktiv istismardan çıxarılanda və ya silinəndə qalan hissəsi birbaşa bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Aktivlərin dəyərsizləşməsi istifadəyə hazır olduğu tarixdən hesablanır. Qiymətləndirilmiş istifadə müddətləri, qalıq dəyərləri və köhnəlmə metoduna hər hesabat dövrünün sonunda yenidən baxılır və hər hansı dəyişikliklər olarsa, onlar perspektiv qaydada uçota alınır. Köhnəlmə məqsədləri üçün aşağıdakı istifadə müddətləri istifadə edilir:

	<i>İstifadə müddəti</i>
Ofis binaları	50 il
Mebel, avadanlıq, nəqliyyat vasitələri və digər əsas vəsaitlər	4-10 il
Kompüterlər və rabitə avadanlığı	4-10 il
	10 il
İcarəyə alınmış aktivlərin əsaslı təmiri	(müvafiq icarə dövründən çox olmamaq şərtlə)

Təmir və rekonstruksiya xərcləri kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, çəkildikcə əməliyyat xərclərinə aid edilir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mülkiyyətə alınmış girov

Müəyyən hallarda girov ödənilməmiş kreditlər üzrə tutmanın yönləndirilməsindən sonra mülkiyyətə alınır. Mülkiyyətə alınmış girov balans dəyəri və xalis satış dəyərindən aşağı olanı ilə ölçülür və hesabatlarda "Digər aktivlər" in tərkibində göstərilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər bank lisenziyası, proqram təminatı və digər lisenziyalar və kompüter proqramlarından ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq ilkin dəyəri ilə tanınır. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-müəyyən kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 1-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır.

Səhm kapitalı

Səhm kapitalı

Adi səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çekilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə ödənilmiş kapital kimi əks etdirilir.

Seqment hesabatı

Qrupun seqment hesabatı aşağıdakı əməliyyat seqmentlərinə əsaslanır: Pərakəndə bankçılıq, Korporativ bankçılıq, Xəzinədarlıq.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlirlər, Qrup tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Xərclər çekildikcə tanınır.

Haqq və komissiya gəliri

Qrup haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi bir sıra xidmətlərdən əldə edir. Haqq və komissiya gəlirinə xidmətlər göstərildikcə gəlirlər kimi tanınan plastik kart əməliyyatları, hesablaşma əməliyyatları, potensial öhdəliklərə xidmət və nağd əməliyyatlar daxildir. Haqq və komissiya xərclərinə plastik kart əməliyyatları, hesablaşma əməliyyatları və nağd əməliyyatlar üzrə ödənilmiş haqq və komissiya daxildir.

Maliyyə alətinin effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən gəlir effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır və "faiz gəliri"nin tərkibində uçota alınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Bankın funksional və Qrupun təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir.

Hesabat tarixində funksional valyutası Qrupun təqdimat valyutasından fərqi olan Qrupun törəmə müəssisələrinin aktivləri və öhdəlikləri hesabat tarixində qüvvədə olan məzənnə ilə, onların mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatlarında isə il üzrə hesablanmış orta məzənnə dərəcələri ilə AZN-ə çevrilir. Çevirmə zamanı yaranan məzənnə fərqləri digər ümumi gəlirdə əks etdirilir.

Qrup bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün 31 dekabr 2024-cü il və 2023-cü il tarixlərinə olan aşağıdakı xarici valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	2024	2023
1 ABŞ dolları	AZN 1.7000	AZN 1.7000
1 Avro	AZN 1.7724	AZN 1.8766
1 Gürcü laris	AZN 0.6091	AZN 0.6326
1 Rus rublu	AZN 0.0163	AZN 0.0188

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühüm uçot mühakimələri və ehtimalları

Qrupun rəhbərliyi tərəfindən uçot qaydalarının tətbiq edilməsi zamanı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlərə təsir göstərmiş aşağıdakı mühakimələr çıxarılmış və proqnozlar verilmişdir. İstifadə edilmiş ən vacib mühakimə və ehtimallar aşağıda göstərilir.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur (Qeyd 25). Rusiyanın investisiya qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri ilə bağlı qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliyi Qeyd 2-də təsvir edilmişdir.

Binaların yenidən qiymətləndirilməsi

Qrupun binalarının ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi bazar şəraiti, müqayisə olunan satışlar və əmlakın vəziyyəti daxil olmaqla bir sıra amillərə əsaslanır. Ədalətli dəyərin müəyyən edilməsinin subyektivliyə görə, bu prosesdə müəyyən dərəcədə qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliyi mövcuddur. Qrupun rəhbərliyi qiymətləndirmə prosesində istifadə edilən müvafiq fərziyyələr və giriş məlumatların müəyyən edilməsində öz mülahizələrini tətbiq etmişdir, lakin faktiki nəticələrin edilən hesablamalardan fərqlənəcəyi riski həmişə mövcuddur. Rəhbərlik bazar şəraitini və binaların ədalətli dəyərinə təsir edə biləcək digər amilləri daim izləyir və hər hansı dəyişiklikləri əks etdirmək üçün lazım gəldikdə qiymətləndirmələri yeniləyir. Bu sözlərə baxmayaraq, maliyyə hesabatlarının istifadəçiləri tərəfindən nəzərə alınmalı yenidən qiymətləndirmə prosesinə xas olan müəyyən dərəcədə qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliyi qalmaqdadır. Daha ətraflı məlumat 11-ci və 25-ci Qeydlərdə təqdim edilir.

Maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərərliyi

Maliyyə aktivlərinin bütün kateqoriyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərliyi ölçülməsi mühakimələrin işlədilməsini tələb edir, xüsusilə dəyərsizləşmə zərərliyi müəyyən edilərkən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin məbləği və vaxtı və girov dəyərləri, eləcə də kredit riskində əhəmiyyətli artım qiymətləndirilməlidir. Bu qiymətləndirmələr bir neçə amildən irəli gəlir ki, bunların dəyişməsi müxtəlif səviyyəli ehtiyatlarla nəticələnə bilər. Bundan əlavə, işgüzar fəaliyyətdə əhəmiyyətli pozuntular bəzi müəssisələr və müştərilər üçün likvidlik problemləri yarada bilər. Qrup tərəfindən GKZ-nin hesablamaları müxtəlif giriş məlumatlarının seçimi və onların qarşılıqlı əlaqəsi ilə bağlı bir sıra müvafiq fərziyyələrə əhatə edən kompleks modellərin nəticəsidir. Uçot mühakimələri və qiymətləndirmələri hesab olunan GKZ modellərinin elementləri bunlardır:

- ▶ Qrupun hər bir kateqoriya üçün Defolt Ehtimalı ("DE") əmsalını təyin edən daxili kredit təsnifatı modeli;
- ▶ Kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmadığını və müvafiq olaraq maliyyə aktivləri üçün Aktivin müddəti üzrə GKZ əsasında ehtiyatların ölçülməsi olub-olmadığını qiymətləndirmək, eləcə də keyfiyyətin qiymətləndirilməsi üçün Qrupun meyarı;
- ▶ GKZ-ləri ümumi əsasla qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin segmentlərə bölünməsi;
- ▶ GKZ modellərinin, o cümlədən müxtəlif düstur və giriş məlumatları seçiminin yaradılması;
- ▶ Makroiqtisadi ssenarilər ilə işsizlik səviyyəsi və girov dəyərləri kimi iqtisadi giriş məlumatları arasındakı əlaqənin və DE (defolt ehtimalı), DHRH (defolt halında risklərin həcmi) və DHZ (defolt halında zərər) əmsallarına təsirin müəyyənləşdirilməsi;
- ▶ GKZ modelləri üçün iqtisadi giriş məlumatlarını əldə etmək üçün perspektiv makroiqtisadi ssenarilərin seçilməsi və onların həyata keçirilə bilməsinin qiymətləndirilməsi.

Daha ətraflı məlumat 10-cu və 24-cü Qeydlərdə təqdim edilir.

İcarələr – artan faiz dərəcəsinin qiymətləndirilməsi

Qrup icarədə nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinə dərhal müəyyən edə bilmir və bu səbəbdən icarə öhdəliklərinin ölçülməsi üçün artan faiz dərəcəsi (AFD) istifadə edir. AFD Qrupun oxşar şərt və oxşar girovla oxşar iqtisadi mühitdə istifadə hüququ olan aktivə oxşar dəyərlə aktivin əldə edilməsi üçün tələb olunan vəsaitlərin borca alınması üçün ödəməli olduğu faiz dərəcəsidir. Beləliklə, AFD Qrupun nəyi "ödəməli olduğunu" əks etdirir, bu isə müşahidə edilən dərəcələr olmadıqda (məs. Qrup maliyyə əməliyyatları aparmadıqda) və ya icarənin şərtlərini əks etdirmək üçün bu dərəcələrə düzəlişlər edilməsi olduqda (məs. icarələr Qrupun funksional valyutasında olmadıqda) qiymətləndirilmənin aparılmasını tələb edir.

Qrup AFD-ni mümkün olduqda müşahidə edilən giriş məlumatlarından (məsələn, bazardakı faiz dərəcələrindən) istifadə etməklə qiymətləndirir və müəssisə ilə bağlı müəyyən xüsusi qiymətləndirmələr (məsələn, Qrupun kredit reytingi) aparmalıdır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühüm uçot mühakimələri və ehtimalları (davamı)

Vergilər

Azərbaycanın qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və vaxtaşırı dəyişikliklərə məruz qalır. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhə münasibdir və Bankın vergi mövqeyi qəbul ediləcəkdir.

5. Seqmentlər üzrə hesabatların hazırlanması

Qrup məlumatı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının istifadəçiləri üçün məşğul olduğu biznes fəaliyyətlərinin və çalışdığı iqtisadi mühitin təbiətini və maliyyə təsirlərini qiymətləndirmək imkanını yaratmaq məqsədilə açıqlayır. Bu məsələ 8 sayılı Əməliyyat seqmentləri adlı MHBS və xüsusi açıqlamaların seqment hesabatı şəklində təqdim olunmasını tələb edən digər standartlar ilə tənzimlənir.

Resursların bölüşdürülməsi və seqment fəaliyyətinin nəticələrinin qiymətləndirilməsi məqsədilə əməliyyat qərarının verilməsi üzrə məsul şəxsə məruzə edilən məlumat təqdim edilmiş xidmətlərin növlərini əks etdirir. Qrupun 8 sayılı MHBS ilə tələb olunan hesabat seqmentləri aşağıdakılardır:

- ▶ Korporativ bankçılıq – birbaşa debet vəsaitləri, cari hesablar, depozitlər, overdraftlar, kredit və digər kredit vəsaitləri, xarici valyuta və törəmə məhsullarını əhatə edir;
- ▶ Pərakəndə bankçılıq – özəl bank xidmətləri, özəl cari müştəri hesabları, əmanətlər, depozitlər, investisiya əmanət məhsulları, məsuliyyətli mühafizə, kredit və debet kartları, istehlak və ipoteka kreditlərini əhatə edir;
- ▶ Xəzinə – banklararası kreditlər və borclar, qiymətli kağızlar üzrə ticarət svopları, valyuta mübadiləsi xidmətləri, istiqrazların və adi veksellərin buraxılması və digər xəzinədarlıq əməliyyatlarını əhatə edir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

5. Seqmentlər üzrə hesabatların hazırlanması (davamı)

	<i>Korporativ</i>		<i>Pərakəndə</i>		<i>Xəzinə</i>		<i>Bölüşdürülməmiş</i>		<i>Cəmi</i>	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Faiz gəliri	257,990	172,937	427,162	309,024	290,306	305,748	-	-	975,458	787,709
Faiz xərci	(117,049)	(70,304)	(77,134)	(41,522)	(82,317)	(40,049)	-	-	(276,500)	(151,875)
Xalis faiz gəliri	140,941	102,633	350,028	267,502	207,989	265,699	-	-	698,958	635,834
Kredit zərəri üzrə (xərc) / qaytarılma	(22,230)	(10,223)	(37,229)	(12,740)	5,726	15,115	-	-	(53,733)	(7,848)
Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatdan sonra xalis faiz gəliri	118,711	92,410	312,799	254,762	213,715	280,814	-	-	645,225	627,986
Haqq və komissiya gəliri	85,276	73,553	115,599	82,433	14,864	4,342	-	-	215,739	160,328
Haqq və komissiya xərci	(10,335)	(7,979)	(130,544)	(77,777)	(8,066)	(6,133)	-	-	(148,945)	(91,889)
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis gəlirlər:										
- Diling	56,647	52,210	34,367	17,472	34,487	14,960	-	-	125,501	84,642
- Məzənnə fərqi	-	-	-	-	4,560	(279)	-	-	4,560	(279)
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər üzrə dəyərsizləşmənin qaytarılması	-	-	-	-	-	-	1,535	9,247	1,535	9,247
Digər dəyərsizləşmənin qaytarılması/(xərci)	(1,175)	(133)	-	-	-	-	-	-	(1,175)	(133)
Kreditlə bağlı təəhhüdlər və digər maliyyə alətləri üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyatı üzrə qaytarılma/(xərc)	(14,296)	6,132	-	-	-	-	-	-	(14,296)	6,132
Digər əməliyyat gəliri	-	-	-	-	-	-	2,464	2,448	2,464	2,448
Qeyri-faiz gəliri	116,117	123,783	19,422	22,128	45,845	12,890	3,999	11,695	185,383	170,496
Əməliyyat xərcləri	(94,957)	(77,767)	(189,993)	(156,668)	(35,753)	(43,030)	(46,930)	(36,656)	(367,633)	(314,121)
Borcun geri alınmasından zərər	-	-	-	-	-	(199)	-	-	-	(199)
Qeyri-faiz xərcləri	(94,957)	(77,767)	(189,993)	(156,668)	(35,753)	(43,229)	(46,930)	(36,656)	(367,633)	(314,320)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət/(zərər)	139,871	138,426	142,228	120,222	223,807	250,475	(42,931)	(24,961)	462,975	484,162
Mənfəət vergisi (xərci) / faydası	(31,086)	(29,527)	(31,610)	(25,644)	(49,741)	(53,427)	9,541	5,324	(102,896)	(103,274)
İl üzrə xalis mənfəət/(zərər)	108,785	108,899	110,618	94,578	174,066	197,048	(33,390)	(19,637)	360,079	380,888
Seqment aktivləri	3,257,130	2,484,412	3,268,149	2,793,469	7,602,404	8,631,759	16,179	19,689	14,143,862	13,929,329
Seqment öhdəlikləri	7,991,031	8,196,878	3,328,273	2,459,623	569,556	1,162,619	76,941	63,318	11,869,784	11,882,438

Qrupun ümumi nəzarəti altında olan müəssisələrdən gəlirin məbləği 27-cı "Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar" adlı Qeyddə açıqlanır

Coğrafi məlumat aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>Azərbaycan Respublikası</i>		<i>İƏİT ölkələri</i>		<i>Qeyri-İƏİT ölkələri</i>		<i>Cəmi</i>	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Gəlirlər	1,141,317	860,790	77,552	123,994	102,389	47,616	1,321,258	1,032,400
Uzunmüddətli aktivlər	257,598	235,124	-	-	8,798	9,664	266,396	244,788
* İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı ("İƏİT")								

Gəlirlərə faiz xərci, haqq və komissiya xərci və dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat istisna olmaqla əməliyyat gəliri daxildir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

31 dekabr tarixinə Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	2023
Kassada olan pul vəsaitləri	427,326	444,220
Mərkəzi banklarda cari hesablar	601,925	834,738
Yolda olan pul vəsaitləri	–	6,764
Kredit təşkilatlarında müxbir hesablar və müddəti 90 günədək olan müddətli depozitlər	1,144,434	1,531,077
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	2,173,685	2,816,799

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun on (31 dekabr 2023-cü il: on) ən iri banklarda 979,834 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 1,466,862 min AZN) məbləği ilə təmsil olunan kredit təşkilatlarında müxbir hesablarının və ilkin ödəniş müddəti 90 günədək olan müddətli depozitlərinin cəmləşməsi olmuşdur.

1,682,936 min AZN məbləğində pul vəsaitlərinin ekvivalentləri Mərhələ 1-ə, 63,423 min AZN məbləğində pul vəsaitlərinin ekvivalentləri isə Mərhələ 2-ə aid edilir (2023-cü il: 2,312,246 min AZN məbləğində pul vəsaitlərinin ekvivalentləri Mərhələ 1-ə, 53,569 min AZN məbləğində pul vəsaitlərinin ekvivalentləri isə Mərhələ 2-ə aid edilir). Hər iki ildə Qrupun pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə aid olan GKZ sıfıradək yuvarlaqlaşdırılır.

7. Mərkəzi banklarda məcburi nağd pul qalıqları

31 dekabr 2024-cü il tarixinə ARMB-nin 20 noyabr 2023-cü il tarixli qərarına əsasən, kredit təşkilatları yeni fərqləndirmə meyarlarına uyğun olaraq ARMB-də məcburi ehtiyat saxlamalıdır. Fərqləndirmə meyarları aşağıdakılardır:

- ▶ Hüquqi şəxslərin yerli valyutada depozitlərinin 1.000.000 min AZN-dən (xarici valyuta üçün 750.000 min AZN-dən) az olub-olmaması;
- ▶ Aidiyyəti olan şəxslərin depozitlərinin ümumi depozitlərdə payının 20%-dən aşağı olub-olmaması;
- ▶ Əlaqəli depozitlərin ümumi depozitlərdə payının 20%-dən aşağı olub-olmaması.

Bankın hüquqi və fiziki şəxslərdən həm yerli, həm də xarici valyutada aldığı orta depozitləri 1,000,000 AZN-dən çox olduğu və əlaqəli depozitlərin payı 20%-dən çox olduğuna görə, 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Bankın depozitləri üzrə tətbiq edilən məcburi ehtiyat dərəcəsi 20% təşkil etmişdir (31 dekabr 2023: 20%).

8. Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

31 dekabr tarixinə Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	2023
ARMB-də müddətli depozitlər	–	1,508,289
Kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	34,053	47,958
Qeyri-rezident banklarda blok edilmiş hesablar	1,158	2,382
Rezident banklarda müddətli depozitlər	20,730	16,151
Çıxılın: dəyersizləşmə xərcləri üçün ehtiyat	(2,832)	(3,495)
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	53,109	1,571,285

31 dekabr 2023 tarixinə olan vəziyyətə görə, Qrupun ARMB-də bir müddətli depoziti mövcud idi və həmin depozit Qrup tərəfindən 2024-cü ildə geri çekilmişdir.

31 dekabr 2024-cü il və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərində başa çatan il ərzində amortizasiya hesablanmış dəyərle banklardan alınacaq məbləğlərin 9 sayılı MHBS-a uyğun olaraq dəyersizləşməsi üçün ehtiyatlardakı hərəkətlər əhəmiyyətsiz olmuşdur.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. İnvestisiya qiymətli kağızları

	2024	2023
Amortizasiya edilmiş dəyərlə borc qiymətli kağızları		
Dövlət istiqrazları	1,507,709	382,110
ARMB tərəfindən buraxılmış notlar	–	76,986
Korporativ istiqrazlar	1,203,934	442,088
Repo müqavilələri əsasında girov qoyulmuş korporativ istiqrazlar	11,614	–
Repo müqavilələri əsasında girov qoyulmuş dövlət istiqrazları	–	19,210
Çıxılsın: dəyersizləşmə üçün ehtiyat	(3,407)	(2,161)
	2,719,850	918,233
DÜĞƏD ilə borc qiymətli kağızları		
Dövlət istiqrazları	341,281	787,073
Korporativ istiqrazlar	150,208	203,056
Repo müqavilələri əsasında girov qoyulmuş dövlət istiqrazları	9,912	40,804
	501,401	1,030,933
MZƏD ilə borc qiymətli kağızları		
Korporativ istiqrazlar	17,032	3,415
	17,032	3,415
DÜĞƏD ilə kapital qiymətli kağızları		
Korporativ səhmlər	121,365	99,688
	121,365	99,688
İnvestisiya qiymətli kağızları	3,359,648	2,052,269

31 dekabr 2024-cü il tarixinə dövlət istiqrazları əsasən, 1,540,805 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 1,203,373 min AZN) məbləğində Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin buraxdığı istiqrazlardan və 239,468 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 11,368 min AZN) məbləğində ABŞ Xəzinə veksellərindən ibarətdir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə korporativ istiqrazlar Azərbaycan, İƏİT ölkələri və qeyri-İƏİT ölkələrində buraxılmış müvafiq olaraq 1,319,168 min AZN, 46,587 min AZN və 17,033 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: müvafiq olaraq 570,138 min AZN, 43,763 min AZN və 34,948 min AZN) məbləğində korporativ istiqrazlardan ibarətdir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə korporativ səhmlər ədalətli bazar dəyəri müvafiq olaraq 33,764 min AZN və 86,864 min AZN olan Masterkart Incorporated şirkətinin 'B' və Viza Incorporated şirkətinin 'C' kateqoriyalı adi kapital səhmləri, ədalətli bazar dəyəri müvafiq olaraq 250 min AZN, 240 min AZN və 247 min AZN olan Azərbaycan Kredit Bürosunun, Bakı Fond Birjası və Sviftin adi səhmlərindən ibarətdir. (31 dekabr 2023-cü ildə: ədalətli bazar dəyəri müvafiq olaraq 27,400 min AZN və 71,798 min AZN olan Masterkart Incorporated şirkətinin 'B' və Viza Incorporated şirkətinin 'C' kateqoriyalı adi kapital səhmləri, həmçinin ədalətli bazar dəyəri müvafiq olaraq 250 min AZN və 240 min AZN olan Azərbaycan Kredit Bürosunun və Bakı Fond Birjasının adi səhmlərindən ibarətdir).

Qrupun 3,235,629 min AZN məbləğində borc qiymətli kağızları və ya ümumi borc qiymətli kağızlarının 99,8%-i (31 dekabr 2023-cü il: 1,924,483 min AZN və ya 99%-i) Mərhələ 1-ə bölüşdürülür. Borc qiymətli kağızlarının 6,061 min AZN məbləğində qalan balans Mərhələ 2-yə bölüşdürülür (31 dekabr 2023-cü il: 27,852 min AZN Mərhələ 2-yə və 2,407 min AZN Mərhələ 3-ə). 4,329 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 4,195 min AZN) məbləğində GKZ Mərhələ 1-ə, 1,219 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 4,765 min AZN-i mərhələ 2-ə və 1,786 min AZN-i Mərhələ 3-ə) Mərhələ 2-yə bölüşdürülür. Bunlar əsasən DÜĞƏD ilə borc qiymətli kağızlarıdır, Rusiya Federasiyasında fəaliyyət göstərən müəssisələr tərəfindən buraxılmışdır və "IBA-Moscow" MMC tərəfindən saxlanılır.

31 dekabr 2024-cü ildə başa çatan il ərzində DÜĞƏD ilə qiymətli kağızlarla əlaqədar ümumi balans dəyərləri və əlaqəli GKZ-də dəyişikliklərin təhili:

DÜĞƏD ilə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2024-cü ildə ümumi balans dəyəri	1,000,674	27,852	2,407	1,030,933
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	6,730	–	–	6,730
Ödənilmiş aktivlər	(506,695)	(21,112)	(2,108)	(529,915)
Hesablanmış faiz qalığında dəyişiklik	366	(441)	–	(75)
Məzənnə düzəlişləri	(513)	(757)	(299)	(1,569)
Ədalətli dəyerdə dəyişikliklər	(5,222)	519	–	(4,703)
31 dekabr 2024-cü il	495,340	6,061	–	501,401

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. İnvestisiya qiymətli kağızları (davamı)

DÜĞƏD ilə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2024-cü ildə GKZ	(2,034)	(4,765)	(1,786)	(8,585)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(6)	–	–	(6)
Ödənilmiş aktivlər	478	3,093	1,550	5,121
Xalis yenidən ölçmə zərəri	635	203	–	838
Məzənnə düzəlişləri	5	250	236	491
31 dekabr 2024-cü il	(922)	(1,219)	–	(2,141)

31 dekabr 2024-cü ildə başa çatan il ərzində amortizasiya hesablanmış dəyərle borc qiymətli kağızları ilə əlaqədar ümumi balans dəyərləri və əlaqəli GKZ-də dəyişikliklərin təhlili:

Amortizasiya dəyəri ilə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2024-cü ildə ümumi balans dəyəri	920,394	–	–	920,394
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	3,281,138	–	–	3,281,138
Hesablanmış faizdə dəyişiklik	28,321	–	–	28,321
Ödənilmiş aktivlər	(1,506,596)	–	–	(1,506,596)
31 dekabr 2024-cü il	2,723,257	–	–	2,723,257

Amortizasiya dəyəri ilə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2024-cü ildə GKZ	(2,161)	–	–	(2,161)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(2,174)	–	–	(2,174)
Ödənilmiş aktivlər	560	–	–	560
Xalis yenidən ölçmə zərəri	368	–	–	368
31 dekabr 2024-cü il	(3,407)	–	–	(3,407)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində DÜĞƏD ilə qiymətli kağızların ümumi balans dəyərinə və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

DÜĞƏD ilə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	2,469,300	53,445	14,678	2,537,423
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	14,774	–	–	14,774
Ödənilmiş aktivlər	(1,498,898)	(14,957)	(4,279)	(1,518,134)
Satılmış aktivlər	–	(6,098)	(2,034)	(8,132)
Hesablanmış faizdə dəyişiklik	93	60	1	154
Mərhələ 2-yə köçürmə	–	4,530	(4,530)	–
Məzənnə düzəlişləri	(494)	(8,788)	(2,680)	(11,962)
Ədalətli dəyərdə dəyişikliklər	15,899	(340)	1,251	16,810
31 dekabr 2023-cü il	1,000,674	27,852	2,407	1,030,933

DÜĞƏD ilə borc qiymətli kağızları	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ	(4,815)	(11,335)	(13,400)	(29,550)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(8)	–	–	(8)
Ödənilmiş aktivlər	860	1,568	4,656	7,084
Satılmış aktivlər	–	3,053	624	3,677
Mərhələ 2-yə köçürmə	–	(3,979)	3,979	–
Zərərin xalis yenidən qiymətləndirilməsi	1,887	3,226	(92)	5,021
Məzənnə düzəlişləri	42	2,702	2,447	5,191
31 dekabr 2023-cü il	(2,034)	(4,765)	(1,786)	(8,585)

31 dekabr 2023-cü il tarixinə başa çatan il ərzində amortizasiya olunmuş dəyər üzrə borc qiymətli kağızları ilə bağlı ümumi balans dəyərlərində və müvafiq GKZ-lərdə baş vermiş dəyişikliklərin təhlili aşağıdakı kimidir:

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. İnvestisiya qiymətli kağızları (davamı)

<i>Amortizasiya dəyəri ilə borc qiymətli kağızları</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	110,516	–	–	110,516
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	915,783	–	–	915,783
Hesablanmış faizdə dəyişiklik	15	–	–	15
Ödənilmiş aktivlər	(105,920)	–	–	(105,920)
31 dekabr 2023-cü il	920,394	–	–	920,394
<i>Amortizasiya dəyəri ilə borc qiymətli kağızları</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ	(591)	–	–	(591)
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(1,500)	–	–	(1,500)
Ödənilmiş aktivlər	–	–	–	–
Xalis yenidən ölçmə zərəri	(70)	–	–	(70)
31 dekabr 2023-cü il	(2,161)	–	–	(2,161)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər

31 dekabr tarixinə Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	2023
Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər	3,176,140	2,561,855
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	3,236,590	2,529,586
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	6,412,730	5,091,441
Çıxılsın: dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	(241,032)	(181,438)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	6,171,698	4,910,003

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun on (31 dekabr 2023-cü il: on) ən iri borcalanı üzrə 1,386,808 min AZN və ya ümumi kredit portfelinin 22%-i ilə (31 dekabr 2023-cü il: 1,088,915 min AZN və ya ümumi kredit portfelinin 21%-i) təmsil olunan kredit konsentrasiyası olmuşdur. Bu kreditlər üçün 15,865 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 12,700 min AZN) məbləğində ehtiyat tanınmışdır.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər aşağıdakı məhsullardan ibarətdir:

	2024	2023
İpoteka kreditləri	1,409,122	1,138,305
İstehlak kreditləri və digər	1,827,468	1,391,281
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	3,236,590	2,529,586
Çıxılsın: dəyersizləşmə xərcləri üçün ehtiyat	(158,558)	(120,181)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	3,078,032	2,409,405

31 dekabr tarixinə Kredit portfelini daxilində iqtisadi sektor üzrə risk konsentrasiyaları aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2024	2023
Sahə üzrə təhlil		
Fiziki şəxslər	3,236,590	2,529,586
Ticarət və xidmət	1,052,387	867,954
Tikinti və daşınmaz əmlak	715,995	648,474
Dəmir yolu, hava və digər nəqliyyat	565,759	452,496
Rəbətə	417,871	129,677
İstehsal	301,528	291,800
Neft-qaz sahəsi, enerji istehsalı və paylaşıdırılması	109,339	151,337
Digər	13,261	20,117
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	6,412,730	5,091,441
Çıxılsın: dəyersizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	(241,032)	(181,438)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	6,171,698	4,910,003

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya hesablanmış dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il ərzində Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>AYKD</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2024-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	2,500,986	5,115	52,149	3,605	2,561,855
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	1,610,424	–	–	–	1,610,424
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	3,698	598	1,079	576	5,951
Ödənilmiş aktivlər	(991,279)	(2,347)	(3,057)	(102)	(996,785)
12 aylıq GKZ-yə köçürmə	3,387	(13)	(3,374)	–	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşməmiş	(6,945)	6,945	–	–	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşmiş	(22,054)	(3,947)	26,001	–	–
Tanınmanın dayandırılması ilə nəticələnməyən dəyişikliklər nəticəsində müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişikliklər	–	–	(1,250)	–	(1,250)
Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpası	–	–	143	–	143
Silinmələr	–	–	(4,198)	–	(4,198)
31 dekabr 2024-cü il	3,098,217	6,351	67,493	4,079	3,176,140
<i>Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>AYKD</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2024-cü il tarixinə GKZ	(26,489)	(894)	(33,874)	–	(61,257)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>					
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(19,583)	–	–	–	(19,583)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	(334)	(102)	(112)	–	(548)
Ödənilmiş aktivlər	9,879	16	825	–	10,720
12 aylıq GKZ-yə köçürmə	(3,042)	2	3,040	–	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşməmiş	113	(113)	–	–	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşmiş	305	669	(974)	–	–
Xalis GKZ-nin yenidən qiymətləndirilməsi	(293)	(1,019)	(12,512)	–	(13,824)
Tanınmanın dayandırılması ilə nəticələnməyən dəyişikliklər					
nəticəsində müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişikliklər	–	–	1,005	–	1,005
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>					
Diskontun qaytarılması	–	–	(3,042)	–	(3,042)
Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpası	–	–	(143)	–	(143)
Silinmələr	–	–	4,198	–	4,198
31 dekabr 2024-cü il	(39,444)	(1,441)	(41,589)	–	(82,474)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya hesablanmış dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il ərzində fiziki şəxslərə verilmiş kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2024-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	2,380,613	34,659	114,314	2,529,586
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	1,595,039	–	–	1,595,039
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	14,778	378	1,461	16,617
Ödənilmiş aktivlər	(872,278)	(9,689)	(19,363)	(901,330)
12 aylıq GKZ-yə köçürmə	15,359	(11,297)	(4,062)	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşməmiş	(41,107)	42,527	(1,420)	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşmiş	(55,297)	(9,509)	64,806	–
Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpası	–	–	879	879
Silinmiş məbləğlər	–	–	(4,201)	(4,201)
31 dekabr 2024-cü il	3,037,107	47,069	152,414	3,236,590
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2024-cü il tarixinə GKZ	(24,737)	(6,796)	(88,648)	(120,181)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>				
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(18,848)	–	–	(18,848)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	(964)	(104)	(1,086)	(2,154)
Ödənilmiş aktivlər	8,696	1,986	13,973	24,655
12 aylıq GKZ-yə köçürmə	(4,750)	1,891	2,859	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşməmiş	421	(1,463)	1,042	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşmiş	749	2,333	(3,082)	–
GKZ-nin xalis yenidən qiymətləndirilməsi	7,594	(8,798)	(39,678)	(40,882)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>				
Diskontun qaytarılması	–	–	(4,470)	(4,470)
Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpası	–	–	(879)	(879)
Silinmiş məbləğlər	–	–	4,201	4,201
31 dekabr 2024-cü il	(31,839)	(10,951)	(115,768)	(158,558)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya hesablanmış dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlərlə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>AYKD</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	1,617,418	21,556	49,299	3,041	1,691,314
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	1,697,575	–	–	–	1,697,575
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	(9,956)	423	4,469	938	(4,126)
Ödənilmiş aktivlər	(795,606)	(19,016)	(7,412)	(374)	(822,408)
12 aylıq GKZ-yə köçürmə	1,703	(192)	(1,511)	–	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşməmiş	(5,115)	5,115	–	–	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşmiş	(5,033)	(2,771)	7,804	–	–
Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpası	–	–	(500)	–	(500)
31 dekabr 2023-cü il	2,500,986	5,115	52,149	3,605	2,561,855

<i>Hüquqi şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>AYKD</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ	(16,905)	(1,333)	(31,750)	–	(49,988)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>					
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(18,590)	–	–	–	(18,590)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	(94)	(133)	(1,842)	–	(2,069)
Ödənilmiş aktivlər	5,915	1,256	6,092	–	13,263
12 aylıq GKZ-yə köçürmə	(739)	3	736	–	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşməmiş	661	(661)	–	–	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşmiş	5	181	(186)	–	–
GKZ-nin xalis yenidənqiymətləndirilməsi	3,258	(207)	(3,304)	–	(253)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>					
Diskontun qaytarılması	–	–	(4,120)	–	(4,120)
Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpası	–	–	500	–	500
31 dekabr 2023-cü il	(26,489)	(894)	(33,874)	–	(61,257)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş amortizasiya hesablanmış dəyərlə kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər ilə əlaqədar ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklər təhlil edilir:

<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	1,730,871	30,377	110,951	1,872,199
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	1,325,703	–	–	1,325,703
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	3,753	199	(2,667)	1,285
Ödənilmiş aktivlər	(635,762)	(7,794)	(15,669)	(659,225)
12 aylıq GKZ-yə köçürmə	18,546	(10,994)	(7,552)	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşməmiş	(29,671)	30,647	(976)	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşmiş	(32,827)	(7,776)	40,603	–
Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpası	–	–	351	351
Silinmiş məbləğlər	–	–	(10,727)	(10,727)
31 dekabr 2023-cü il	2,380,613	34,659	114,314	2,529,586
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ	(19,345)	(5,533)	(87,589)	(112,467)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir edən hərəkətlər</i>				
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	(20,886)	–	–	(20,886)
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	(407)	(70)	(1,737)	(2,214)
Ödənilmiş aktivlər	6,026	1,314	12,893	20,233
12 aylıq GKZ-yə köçürmə	(7,267)	1,806	5,461	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşməmiş	385	(1,439)	1,054	–
Aktivin müddəti üzrə GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşmiş	540	1,873	(2,413)	–
GKZ-nin xalis yenidən qiymətləndirilməsi	16,217	(4,747)	(23,484)	(12,014)
<i>Mənfəət və ya zərərdə kredit zərəri üzrə ehtiyatın (xərçi)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>				
Diskontun qaytarılması	–	–	(3,209)	(3,209)
Əvvəllər silinmiş məbləğlərin bərpası	–	–	(351)	(351)
Silinmiş məbləğlər	–	–	10,727	10,727
31 dekabr 2023-cü il	(24,737)	(6,796)	(88,648)	(120,181)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Şərtləri dəyişdirilmiş və restrukturizasiya edilmiş kreditlər

Qrup maliyyə aktivinin, məsələn müştəriyə verilən kreditin, müddəti və şərtləri onun yeni bir kreditə çevriləcəyi şəkildə dəyişdirildiyi halda maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır, fərq isə dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda tanınmanın dayandırılması ilə bağlı gəlir və ya zərər kimi tanınır. Yeni tanınmış kreditlər GKZ-nin qiymətləndirməsi məqsədləri üçün Mərhələ 1 kimi təsnif edilir.

Dəyişiklik əhəmiyyətli şəkildə fərqli olan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə nəticələnmirsə, tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. İlk EFD ilə diskontlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik əsasında Qrup, dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda dəyişikliklə bağlı gəlir və ya zərəri qeydə alır.

Aşağıdakı cədvəldə dövr ərzində dəyişiklik edilmiş Mərhələ 2 və Mərhələ 3 üzrə aktivlər və dəyişikliklə bağlı Qrupun məruz qaldığı zərər göstərilir.

	2024	2023
Dövr ərzində şərtləri dəyişdirilmiş kreditlər		
Şərtlər dəyişdirildikdən əvvəl amortizasiya edilən dəyər	3,658	3,367
Şərtlərin dəyişdirilməsindən yaranan xalis zərər	1,250	141

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər

Əmlak və avadanlıqların dəyərində dəyişmələr aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>İlkin maya dəyəri/yenidən qiymətləndirilmiş dəyər</i>	<i>Ofis binaları</i>	<i>İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər əsas vəsaitlər</i>	<i>Kompüterlər və rabitə avadanlıqları</i>	<i>Cəmi əmlak və avadanlıq</i>	<i>Qeyri-maddi aktivlər</i>	<i>Cəmi əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər</i>
31 dekabr 2022-ci il	148,801	7,770	90,266	109,247	356,084	52,927	409,011
Əlavələr	3,773	3,926	9,395	13,896	30,990	8,851	39,841
Xaric etmələr və silinmələr	–	(1,336)	(5,299)	(3,046)	(9,681)	(8,598)	(18,279)
Dəyərsizləşmə	9,247	–	–	–	9,247	–	9,247
Yenidən qiymətləndirmə	472	–	–	–	472	–	472
Məzənnə fərqi	(3,790)	–	–	–	(3,790)	(112)	(3,902)
31 dekabr 2023-cü il	158,503	10,360	94,362	120,097	383,322	53,068	436,390
Əlavələr	3,496	6,932	18,244	5,222	33,894	11,994	45,888
Xaric etmələr və silinmələr	–	–	(2,165)	(1,090)	(3,255)	(1,040)	(4,295)
Dəyərsizləşmə	1,535	–	–	–	1,535	–	1,535
Yenidən qiymətləndirmə	2,371	–	–	–	2,371	–	2,371
Məzənnə fərqi	(1,585)	–	–	–	(1,585)	(492)	(2,077)
31 dekabr 2024-cü il	164,320	17,292	110,441	124,229	416,282	63,530	479,812

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər (davamı)

<i>Yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə</i>	<i>Ofis binaları</i>	<i>İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər əsas vəsaitlər</i>	<i>Kompüterlər və rabitə avadanlıqları</i>	<i>Cəmi əmlak və avadanlıq</i>	<i>Qeyri-maddi aktivlər</i>	<i>Cəmi əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər</i>
31 dekabr 2022-ci il	-	(5,897)	(72,362)	(81,590)	(159,849)	(23,680)	(183,529)
Köhnəlmə xərci	(5,092)	(992)	(5,814)	(9,127)	(21,025)	(10,664)	(31,689)
Xaric etmələr və silinmələr	-	1,305	5,281	2,959	9,545	8,596	18,141
Yenidən qiymətləndirmə	2,794	-	-	-	2,794	-	2,794
Məzənnə fərqi	2,298	-	-	383	2,681	-	2,681
31 dekabr 2023-cü il	-	(5,584)	(72,895)	(87,375)	(165,854)	(25,748)	(191,602)
Köhnəlmə xərci	(3,849)	(1,167)	(8,735)	(5,911)	(19,662)	(9,112)	(28,774)
Xaric etmələr və silinmələr	-	-	1,008	1,078	2,086	1,039	3,125
Yenidən qiymətləndirmə	2,908	-	-	-	2,908	-	2,908
Məzənnə fərqi	613	-	-	-	613	314	927
31 dekabr 2024-cü il	(328)	(6,751)	(80,622)	(92,208)	(179,909)	(33,507)	(213,416)
Xalis balans dəyəri							
31 dekabr 2022-ci il	148,801	1,873	17,904	27,657	196,235	29,247	225,482
31 dekabr 2023-cü il	158,503	4,776	21,467	32,722	217,468	27,320	244,788
31 dekabr 2024-cü il	163,992	10,541	29,819	32,021	236,373	30,023	266,396

31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərə müvafiq olaraq 100,838 min AZN və 97,174 min AZN məbləğində istifadə edilən tam köhnəlmiş aktivlər daxil edilmişdir.

31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə Qrupa məxsus binalar ədalətli dəyər ilə əks etdirilmişdir. Qiymətləndirmə müvafiq peşəkar bacarıqları və bənzər yerlərdə eyni kateqoriyadan olan aktivlərin qiymətləndirilməsində təcrübəsi olan müstəqil qiymətləndirici şirkət tərəfindən aparılmışdır. Ədalətli dəyər bazara əsaslanan sübuta istinad etməklə müəyyənləşir. Binaların qiymətləndirilməsi məqsədilə Qrupun cəlb etdiyi müstəqil qiymətləndiricilər tərəfindən satışların müqayisəsi üsulu (müqayisəli yanaşma) istifadə olunmuşdur. 31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə Qrupa məxsus binaların ədalətli dəyəri, ədalətli dəyər iyerarxiyasının 3-cü səviyyəsinə aid edilmişdir.

Aşağıda verilən cədvəl ədalətli dəyər iyerarxiyasının 3-cü səviyyəsinə aid edilən Qrupa məxsus binaların ədalətli dəyər ölçülməsinin 31 dekabr 2024-cü il tarixinə müşahidə edilməyən giriş məlumatlarında dəyişikliklərə həssaslığını təsvir edir.

<i>Giriş məlumatları</i>	<i>Giriş məlumatlarının təsviri</i>	<i>Həssaslığın təsviri</i>
Ticarət güzəşti (alış və təklif qiyməti arasında fərq)	Yerli daşınmaz əmlak agentləri ilə müasibələr aparılmış və nəticədə sövdələşmə üzrə güzəşt intervalının 10% və 15% arasında olması müəyyən edilmişdir	Sövdələşmə üzrə nizamlayıcı düzəliş 10%-15% civarında ola bilər. Ticarət güzəşti üzrə giriş məlumatlarında artım Qrupun binalarının ədalətli dəyərinin azalması ilə nəticələnə bilər

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

12. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	2023
Digər maliyyə aktivləri		
Ödənilməkdə olan məbləğlər	96,270	96,269
Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondundan debitor borc	–	49,615
Qeyri-rezident təşkilatlara girov qoyulmuş məbləğlər	–	13,524
Hesablama mərkəzlərində blok edilmiş məbləğlər	49,250	11,312
Balansdan kənar öhdəliklər üzrə hesablanmış komissiya və debitor borcları	8,645	9,367
Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(22,800)	(10,464)
	131,365	169,623
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
İstifadə hüququ olan aktivlər	18,947	18,567
Avans ödənişləri	15,296	15,034
Təxirə salınmış xərclər	7,271	5,688
Qeyri-müəyyən girovlar	3,664	3,782
	45,178	43,071
Digər aktivlər	176,543	212,694

27 noyabr 2023-cü il tarixində "Muğanbank" ASC-nin lisenziyası ləğv edildikdən sonra bu bankda əmanətləri olan fiziki şəxslərin tələblərini təmin etmək üçün Qrupun ana şirkəti AƏSF tərəfindən agent bank kimi təyin edilmişdir. Həmin şəxslər Banka müraciət edib müvafiq təzminat ala bilərlər. Nəticədə, Qrup "Muğanbank" ASC-nin müştərilərinin əmanətləri üçün təqribən 75,930 min AZN məbləğini qaytarmış, bunlardan 26,315 min AZN AƏSF-dən götürülmüş, qalan 49,615 min AZN isə AƏSF-dən debitor borcu kimi tanınmışdır.

2024-cü ildə ABB Moskva MMC xarici tərəf bankı ilə 24,357 min ABŞ dolları (41,406 min AZN) məbləğində valyuta svop əməliyyatı həyata keçirmişdir. Hazırda bu əməliyyat klirinq bankı tərəfindən bloklanıb və yoxlamadadır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bu vəsaitlərin klirinqi hələ də baş tutmamışdır. Bu əməliyyatla bağlı gözlənilən kredit zərəri (GKZ) üzrə ehtiyat 31 dekabr 2024-cü il tarixinə 13,535 min AZN məbləğində tanınmışdır. Rəhbərlik vəsaitlərin azad olunması üçün zəruri tədbirlər görür.

31 dekabr tarixinə Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	2023
Digər maliyyə öhdəlikləri		
Ödənilməkdə olan məbləğlər	84,521	88,738
İcarə öhdəliyi	20,676	19,888
Kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə kredit zərəri üçün ehtiyat	14,694	12,734
Səhmdarlara ödəniləcək dividendlər	59	58
	119,950	121,418
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
İşçilərə ödəniləcək vəsait	45,829	40,005
Yerli büdcəyə ödəniləcək vəsait	13,618	11,774
Mənfəət vergisi istisna olmaqla vergilər	12,846	10,120
Tələbetmə hüquqi üzrə öhdəliklər	6,700	6,700
Plastik kartlar üzrə təxirə salınmış gəlirlər	4,961	6,109
Digər potensial öhdəliklər və təəhhüdlər üçün ehtiyat	3,146	1,971
	87,100	76,679
Digər öhdəliklər	207,050	198,097

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

12. Digər aktivlər və öhdəliklər (davamı)

Aşağıdakı cədvəl aktivlər və ya öhdəliklər kimi qeydə alınmış törəmə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini şərti məbləğlərdə göstərir. Şərti məbləğ, ümumi göstərilməklə, törəmə alətin aid olduğu müvafiq aktivin məbləği, baza dərəcəsi və ya göstəricisidir və törəmələrin dəyərində dəyişiklikləri ölçmək üçün baza kimi çıxış edir. Şərti məbləğlər ilin sonuna başa çatmamış əməliyyatların həcmi göstərir və kredit riskini əks etdirmir.

	31 Dekabr 2024			31 Dekabr 2023		
	Şərti məbləğ	Ədalətli dəyərlər		Şərti məbləğ	Ədalətli dəyərlər	
		Aktiv	Öhdəlik		Aktiv	Öhdəlik
Valyuta müqavilələri						
Forvard – xarici	62,920	24	–	–	–	–
Svoplar – yerli	–	–	–	121,632	46	–
Cəmi törəmə aktivlər		24	–		46	–

Kreditlə bağlı təəhhüdlər və digər potensial öhdəliklər və təəhhüdlər üzrə yaradılmış ehtiyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	2023
Kreditlə bağlı təəhhüdlər	14,694	12,734
İcra zəmanətləri	3,146	1,971
Kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə kredit zərəri üçün ehtiyat və digər potensial öhdəliklər və təəhhüdlər üzrə ehtiyat	17,840	14,705

13. Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər

31 dekabr tarixinə Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	2023
Qeyri-rezident bankların müxbir hesabları	279,244	59,138
Rezident bankların müxbir hesabları	96,086	96,277
Qeyri-rezident bankların və digər maliyyə təşkilatların müddətli depozitləri	20,369	–
REPO müqavilələri üzrə kreditör borcları	11,635	45,062
Rezident bankların və digər maliyyə təşkilatların müddətli depozitləri	6,503	376,823
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	413,837	577,300

31 dekabr 2024-cü il tarixinə banklar və digər maliyyə institutları ilə repo əməliyyatları üzrə təminat qismində 11,614 min AZN məbləğində amortizasiya olunmuş dəyər üzrə qiymətli kağızlar girov qoyulmuşdur (31 dekabr 2023-cü il tarixinə: 19,210 min AZN məbləğində amortizasiya olunmuş dəyər üzrə və 26,080 min AZN məbləğində DÜGƏD üzrə qiymətli kağızlar).

14. Müştəri hesabları

31 dekabr tarixinə Müştərilərə ödəniləcək məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	2023
Hüquqi şəxslər		
- Cari/hesablaşma hesabları	6,167,053	6,506,142
- Müddətli depozitlər	1,524,241	1,122,331
- Məhdudlaşdırılmış müştəri depozitləri	65,776	407,307
Cəmi hüquqi şəxslər	7,757,070	8,035,780
Fiziki şəxslər		
- Cari/hesablaşma hesabları	1,713,829	1,484,988
- Müddətli depozitlər	1,308,175	741,039
Cəmi fiziki şəxslər	3,022,004	2,226,027
Cəmi müştəri hesabları	10,779,074	10,261,807

31 dekabr 2024-cü il tarixinə, müştəri hesablarına on (31 dekabr 2023-cü il: on) ən iri müştəri üzrə cəmi müştəri portfelinin 29%-ni təşkil edən 3,091,660 min AZN məbləğində qalıqlar daxil olmuşdur (31 dekabr 2023-cü il: cəmi müştəri portfelinin 44%-ni təşkil edən 4,520,753 min AZN məbləğində).

31 dekabr 2024-cü il tarixinə, müştəri hesablarına Qrupda akkreditiv və zəmanət məktubları üzrə blok edilmiş 65,776 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 407,307 min AZN) məbləğində qalıqlar daxil olmuşdur.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Müştəri hesabları (davamı)

31 dekabr tarixinə Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2024	2023
İqtisadi sahə/müştəri növü üzrə təhlil		
Dövlətlə bağlı müəssisələr	5,495,088	6,391,112
Fiziki şəxslər	3,022,004	2,226,027
Ticarət və xidmət	1,136,549	886,559
Nəqliyyat və rabitə	253,229	145,573
Tikinti	212,032	194,569
Enerji	176,211	98,284
İstehsal	87,143	139,303
İctimai təşkilatlar	65,595	60,620
Digər	331,223	119,760
Müştəri hesabları	10,779,074	10,261,807

15. Digər borc öhdəlikləri

31 dekabr tarixinə digər borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	2023
Sahibkarlığın İnkişafı Fondu və İpoteka Fondu (Azərbaycan Respublikası)	236,604	214,519
Repo müqavilələri əsasında kreditor borcları	8,196	14,534
Digər borc öhdəlikləri	244,800	229,053

31 dekabr 2024-cü il tarixinə ümumi məbləği 9,912 min AZN olan DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları (31 dekabr 2023-cü il: 14,724) banklar və digər maliyyə institutları olmayan hüquqi şəxslərlə repo müqavilələri üzrə girov qoyulmuşdur.

16. Buraxılmış borc qiymətli kağızları

31 dekabr tarixinə borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	2023
Yerli istiqrazlar	100,368	12,210
Avrobonclar	–	484,758
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	100,368	496,968

31 dekabr 2023 tarixinə olan vəziyyətə görə, Qrupun biri 2017-ci ilin sentyabr ayında buraxılmış və illik 3.5% kupon faiz dərəcəsinə malik olan Eurobonclar, digəri isə 2022-ci ilin iyun ayında buraxılmış və illik 6% kupon faiz dərəcəsinə malik olan yerli istiqrazlar olmaqla iki istiqrazı mövcud idi. Həmin istiqrazlar müvafiq olaraq 2024-cü ilin sentyabr və iyun aylarında müddətini başa vurmuş və Qrup tərəfindən tam şəkildə ödənilmişdir.

2024-cü ilin dekabr ayında Qrup ümumi nominal dəyəri 100,000 min AZN olan və illik 11% kupon faiz dərəcəsinə malik yerli istiqrazlar buraxmışdır. İstiqrazların müddəti 2026-cı ilin dekabr ayında başa çatır. Buraxılış Bakı Fond Birjasında açıq yerləşdirmə yolu ilə həyata keçirilmişdir. Qrupun bu istiqrazlarla bağlı hər hansı maliyyə və ya qeyri-maliyyə öhdəliklərinə əməl etmək məsuliyyəti yoxdur.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

17. Vergilər

31 dekabr tarixinə Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	Mənfəət və ya zərərdə tanınmış təxirə salınmış vergi	Digər ümumi gəlirdə tanınmış təxirə salınmış vergi	2023	2022
Aşağıdakılar üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri/(öhdəlikləri):					
Banklardan alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər	(43,219)	(8,127)	–	(35,092)	(18,174)
İnvestisiya qiymətli kağızları	(20,878)	(562)	(3,345)	(16,971)	(7,395)
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	(8,392)	(2,276)	(1,056)	(5,060)	(783)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	–	2,012	–	(2,012)	(4,734)
Digər aktivlər	1,589	679	–	910	2,035
Digər öhdəliklər	14,168	(518)	–	14,686	4,356
Digər	(7,668)	1,430	–	(9,098)	(7,408)
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	(1,459)	464	–	(1,923)	(2,298)
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(65,859)	(6,898)	(4,401)	(54,560)	(34,401)

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli standartlara uyğun mənfəət vergisi dərəcələrindən fərqlənir. Yerli standartlara uyğun dərəcələr əsasında mənfəət vergisi xərcinin faktiki xərclərlə üzləşdirilməsi aşağıda təqdim olunur:

	2024	2023
Vergidən əvvəl mənfəət	462,975	484,162
Yerli standartlara uyğun mənfəət vergi dərəcəsi (20%) ilə vergi xərci	(92,595)	(96,832)
Daimi fərqlərin vergiyə təsiri	(1,290)	(1,702)
Törəmə müəssisənin dividendi üzrə ÖMV	(3,928)	(807)
Digər	(5,083)	(3,933)
Mənfəət vergisi xərci	(102,896)	(103,274)
Cari mənfəət vergisi xərci	(95,998)	(91,034)
Mənfəət və ya zərərdə tanınmış təxirə salınmış vergi (xərci)/faydası	(6,898)	(12,240)
Mənfəət vergisi xərci	(102,896)	(103,274)
Təxirə salınmış vergi aktivləri/(öhdəlikləri)	2024	2023
1 yanvarda təxirə salınmış vergi aktivləri	525	3,393
1 yanvarda təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(55,085)	(37,794)
Mənfəət və ya zərərdə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi qalıqlarında dəyişiklik	(6,898)	(12,240)
Digər ümumi gəlirdə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisində dəyişiklik	(4,401)	(7,919)
31 dekabrda təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	3,129	525
31 dekabrda təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	(68,988)	(55,085)
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(65,859)	(54,560)

31 dekabr 2024-cü il tarixinə təxirə salınmış vergi öhdəliyi tanınmayan törəmə müəssisələrə investisiyalarla bağlı müvəqqəti fərqlərin məcmu məbləği 18,511 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 19,534 min AZN) olmuşdur.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Kapital

31 dekabr tarixinə Qrupun səhm kapitalı aşağıda göstərilən səhmlərdən ibarətdir:

Adi səhmlər (nominal dəyər 0.27 AZN)	Ödənilmiş səhmlərin sayı (min ədədlə)	Səhm kapitalı
1 yanvar 2023-cü il	4,539,437	1,225,648
31 dekabr 2023-cü il	4,539,437	1,225,648
Səhm buraxılışı	206,012	55,623
31 dekabr 2024-cü il	4,745,449	1,281,271

31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə bütün adi səhmlərin nominal dəyəri bir səhm üzrə 0.27 AZN təşkil etmişdir və onların hamısı eyni dərəcəlidir. Hər səhm 1 səs hüququ verir.

2024-cü ilin sentyabr ayında Bank Bakı Fond Birjasında açıq abunə üsulu ilə 56,535 min AZN məbləğində əlavə 206,012 ədəd adi səhm buraxmışdır. Müvafiq olaraq, 912 min AZN məbləğində səhm buraxılışı gəliri Bölüşdürülməmiş mənfəət və digər ehtiyatlar tərkibində tanınmışdır.

27 may 2024-cü il tarixində Səhmdarların İllik Ümumi Yığıncağının qərarı ilə Qrup 185,000 min AZN (2023-cü il: 156,600 min AZN) məbləğində dividend elan etmişdir. Bir səhm üzrə dividend 0.04 AZN (2023-cü il: 0.04 AZN) təşkil edir.

Dividend hərəkətinə daxildir:

	2024	2023
1 yanvar tarixində Səhmdarlara ödəniləcək dividend	58	287
Elan edilmiş dividend	185,000	156,600
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlərlə əvəzləndirilən dividend (Qeyd 18)	(403)	(324)
Ödənilmiş dividend	(184,596)	(156,505)
31 dekabr tarixində Səhmdarlara ödəniləcək dividend	59	58

Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı

Əmlak və avadanlıq üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı binaların ədalətli dəyərində artımların və əvvəllər digər ümumi gəlir vasitəsilə kapitalda tanınmış eyni aktiv üzrə artıma aid olan azalmaların qeydə alınması üçün istifadə edilir.

Bölüşdürülməmiş mənfəət və digər ehtiyatlar

Bölüşdürülməmiş mənfəət və digər ehtiyatlara səhmdar qismində çıxış edən səhmdarlarla əməliyyatların nəticələrini əks etdirir. Qrupun aktivlərinin keyfiyyətinin davamlı olaraq azalması, problemli kreditlərin artması və likvidlik mövqeyinin pisləşməsi ilə yaşanan mürəkkəb iqtisadi şəraitdə Azərbaycan Hökuməti Qrupun kapital mövqeyinin və aktivlərin keyfiyyətinin gücləndirilməsi istiqamətində bir sıra addımlar atmışdır. Bu tədbirlərin bir hissəsi olaraq, 2015-2019-cu illər ərzində Qrupun müəyyən problemli aktivləri bir neçə mərhələdə "Aqrarkredit" QSC-yə köçürülmüşdür. Problemli aktivlərin köçürülməsi köçürmə zamanı razılaşdırılmış məbləğdə baş vermişdir. "Aqrarkredit" QSC üzərində də nəzarət Maliyyə Nazirliyinə məxsus olduğundan "Aqrarkredit" QSC-dən aktivlərin xalis balans dəyərindən artıq alınmış hər hansı məbləğlər Qrupun əlavə ödənilmiş kapitalı kimi tanınmışdır.

Bir səhm üzrə əsas və azaldılmış zərərin hesablanması istifadə olunan səhmlər üzrə gəlir/zərrər və hesablanmış orta say aşağıda göstərilir:

Səhm üzrə mənfəət

	2024	2023
Qrupun səhmdarlarına aid edilən dövr üçün xalis mənfəət	360,079	380,888
Emissiyada olan adi səhmlərin hesablanmış orta sayı (ləğv olunmuş səhmlər çıxılmaqla)	4,590,940	4,539,437
Səhm üzrə mənfəət – əsas və azaldılmış (AZN)	0.08	0.08

Qrupun azaldan potensiallı adi səhmləri yoxdur, buna görə də hər səhmə düşən azaldılmış mənfəət hər səhmə düşən adi mənfəətə bərabərdir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. "Aqrarkredit" QSC ilə hesablaşmalar

2015-2019-cu illər ərzində Azərbaycan Hökuməti Qrupun kapital mövqeyinin və aktivlərin keyfiyyətinin gücləndirilməsi istiqamətində bir sıra addımlar atmışdır. Qrupun aktivlərinin restrukturizasiyası nəticəsində Qrup problemli aktivlərin köçürülməsi qarşılığında "Aqrarkredit" QSC-nin veksellerini almışdır. 2017-ci ildə "Aqrarkredit" QSC-dən cəlb olunan adi veksellərin dəyəri köçürülmüş müvafiq problemli aktivlərin ümumi nominal dəyərindən çox olmuş, bunun üçün konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda "Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğ tanınmış və müəyyən zəmanət və akkreditivlər üzrə defoltlara qarşı təminat kimi saxlanılmışdır (Qeyd 20).

2024-cü il ərzində Qrup 27 may 2024-cü ildə bəyan edilmiş dividendlərdən irəli gələrək "Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək 403 min AZN (31 Dekabr 2023: 324 min AZN) məbləğində dividendləri veksəl bəyannaməsi ilə "Aqrarkredit" QSC-dən alınan notlarla əvəzləşdirmişdir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə "Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq və "Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər, müvafiq olaraq, 230,136 min AZN və 54,304 min AZN təşkil etmişdir (31 dekabr 2023-cü il: 296,462 min AZN və 61,950 min AZN). 31 dekabr 2024-cü il tarixinə "Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlərlə bağlı GKZ 1,204 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 1,560 min AZN) təşkil etmişdir.

20. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər

Əməliyyat mühiti

Qlobal təchizat zəncirlərinin pozulması, Rusiya Federasiyası ilə Ukrayna arasında münaqişə, eləcə də istehlakçıların mallara olan tələbatının artması 2023-2024-cü illərdə global iqtisadiyyata əhəmiyyətli inflyasiya təzyiqlərinin yaranması, o cümlədən əmtəə qiymətlərinin kəskin artması ilə nəticələnmişdir. Qrupun fəaliyyət göstərdiyi iqtisadiyyatlara təsiri aşağıdakı kimi təqdim olunur.

Azərbaycan Respublikası

Ümumi icmal

Qrup əməliyyatlarının əksəriyyətini Azərbaycan Respublikasında həyata keçirir.

Azərbaycan iqtisadiyyatı karbohidrogen qiymətlərinə xüsusilə həssasdır. Lakin, son illər ərzində Azərbaycan hökuməti daha balanslaşdırılmış iqtisadiyyata keçidi sürətləndirmək və hazırda ölkənin ÜDM-nun demək olar ki yarısını təmin edən karbohidrogenlər sektorundan asılılığı azaltmaq üçün böyük iqtisadi və sosial islahatlara başlamışdır.

İqtisadi göstəricilər

2024-cü ildə Azərbaycanın ÜDM-i 4.6% artaraq, 2023-cü ildə qeydə alınan 1.1%-lik artımla müqayisədə əhəmiyyətli sürətlənmə göstərmişdir. Neft-qaz sektoru 0.3% artım nümayiş etdirmiş, qeyri-neft sektoru isə 6.2% artımla daha güclü inkişaf etmişdir. Bu inkişaf əsasən qeyri-neft sektoruna hökumət investisiyalarının artması, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması və istehlak xərclərinin yüksəlməsi ilə əlaqədardır. Ümumi iqtisadi göstəricilər hökumətin iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi istiqamətində atdığı davamlı addımları əks etdirir.

2023 və 2024-cü illərdə Azərbaycan manatı əsas valyutaların dəyişkənliyi fonunda dayanıqlılıq nümayiş etdirmişdir. Bu, əsasən yüksək hidrokarbon qiymətləri, həmçinin səmərəli monetar və fiskal siyasət nəticəsində mümkün olmuşdur. Bundan əlavə, 2024-cü il ərzində Azərbaycanın strateji valyuta ehtiyatları təxminən 7% artaraq ilin sonunda 70 milyard ABŞ dollarını keçmişdir.

Gələcəyə baxdıqda, həm yerli, həm də beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanın iqtisadiyyatında sabit artım proqnozlaşdırırlar. BMT-nin proqnozuna əsasən, 2025-ci ildə Azərbaycanda ÜDM-in artım tempi 3% təşkil edəcək. İqtisadiyyat Nazirliyinin proqnozuna görə isə 2025-ci ildə ÜDM 3.5%, 2026-cı ildə isə 2.8% artacaq. Eyni zamanda, Azərbaycan təbii qazına olan global tələbatın artması 2025-ci ildə və sonrakı dövrlərdə də ÜDM-in artımına dəstək verməyə davam edəcək.

Monetar siyasət

Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) maliyyə sabitliyini təmin etmək məqsədilə pul siyasətini fəal şəkildə idarə etməyə davam etmişdir. 2024-cü ildə AMB inflyasiya səviyyəsinin azalmasını nəzərə alaraq, yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsini 8.25%-dən 7.25%-ə endirmişdir. Bu dəyişiklik, inflyasiyanın nəzarət altında saxlanması ilə yanaşı, iqtisadi artımın dəstəklənməsinə yönəlib. İnflyasiya 2023-cü ildəki 8.8%-dən 2024-cü ildə təxminən 2.2%-ə qədər azalmışdır.

Bununla yanaşı, Azərbaycan Mərkəzi Bankı bank sektorunda likvidlik şəraitində baş verən dəyişikliklərə uyğun olaraq məcburi ehtiyat normalarını da tənzimləmişdir. Bu addım mürəkkəb iqtisadi mühitdə maliyyə sabitliyinin təmin olunmasına yönəlmişdir.

2024 və 2023-cü illər ərzində Azərbaycan manatı 1 ABŞ dollarına nisbətə 1,7000 manat səviyyəsində sabit qalıb.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

Kredit reytingi dəyərləndirilməsi

2024-cü il ərzində "Standard & Poor's" agentliyi Azərbaycanın kredit reytingini "BB+" səviyyəsində, sabit proqnozla müəyyən etmişdir. "Moody's" agentliyi isə Azərbaycanın kredit reytingini son olaraq "Ba1" səviyyəsində, müsbət proqnozla müəyyənləşdirmişdir. "Fitch Ratings" agentliyi isə Azərbaycanın xarici valyutada uzunmüddətli emitentin defolt reytingini (IDR) "BB+" səviyyəsindən "BBB-" səviyyəsinə yüksəltmişdir. Bu qiymətləndirmə son illərdə həyata keçirilən səmərəli iqtisadi siyasəti, güclü fiskal performansını və yüksək hidrokarbon qiymətlərini əks etdirir.

Rəhbərliyin cavabı

Qrupun rəhbərliyi mövcud şəraitdə iqtisadi inkişafı izləyir və yaxın gələcəkdə Qrupun fəaliyyətinin davamlılığını və inkişafını dəstəkləmək üçün zəruri hesab etdiyi qabaqalayıcı tədbirləri həyata keçirir. Qrup cari likvidlik mövqeyini davamlı fəaliyyət göstərməsi üçün yetərli hesab edir. Qrup likvidlik mövqeyini gündəlik olaraq izləyir.

Rusiya Federasiyası

24 fevral 2022-ci il tarixində Rusiya ilə Ukrayna arasında hərbi münaqişə yaranmışdır. Bunun ardınca bir sıra qərb və digər ölkələr Rusiya iqtisadiyyatına qarşı sanksiyalar tətbiq etməyə başlamışlar. Bu geniş miqyaslı sanksiyalar banklar, biznes, valyuta mübadilələri, bank köçürmələri, ixrac və idxal kimi sahələri hədəfə almışdır. 2024-cü ildə Rusiya bazarında geosiyasi qeyri-sabitlik davam etmişdir ki, bu da Qərb ölkələri tərəfindən tətbiq olunan yeni məhdudiyyətlər və sanksiyalarla əlaqədar olmuşdur.

Sanksiyaların sərtliliyinə baxmayaraq, Rusiya iqtisadiyyatında azalma indiyədək əvvəlcədən gözləniləndən daha yavaş baş vermişdir. Bu isə yüksək hidrokarbon ixracı, dövlət xərclərinin artması və dayanıqlı bank sistemi ilə əlaqələndirilir. 2024-cü ildə ÜDM 4% artaraq əvvəlcədən proqnozlaşdırılan 3.9%-lik göstəricidən bir qədər yüksək olmuşdur.

Cari inflyasiya təzyiqləri yüksək olaraq qalır və ilin sonuna orta illik inflyasiya 9.5%-ə çatmışdır. Bu artım əsasən hərbi münaqişə ilə bağlı dövlət xərclərinin yüksəlməsi ilə bağlı olmuşdur. Inflyasiya səviyyəsini nəzarətdə saxlamaq məqsədilə Rusiya Mərkəzi Bankı (CBR) il ərzində uçot dərəcələrinin mərhələli şəkildə artırılması yolu ilə sərtləşdirilmiş pul siyasəti həyata keçirmişdir. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə əsas uçot dərəcəsi 21% təşkil etmiş, ilin orta göstəricisi isə təqribən 18% olmuşdur (31 dekabr 2023: müvafiq olaraq 16% və 10%).

2024-cü ilin iyun ayının ortalarından etibarən Rusiya milli valyutası – rubl ABŞ dolları və digər valyutalar, o cümlədən AZN qarşısında dəyər itirməyə başlamışdır. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə rublun AZN-ə qarşı rəsmi məzənnəsi 1 rubl üçün 0.0163 AZN təşkil etmişdir (31 dekabr 2023: 1 rubl üçün 0.0188 AZN). Bu, 2024-cü ildə "IBA-Moscow" MMC-nin konsolidasiyası zamanı digər hərtərəfli gəlirdə 26,934 min AZN məbləğində məzənnə fərqiindən zərər tanınmasına səbəb olmuşdur (31 dekabr 2023: 35,425 min AZN).

Rusiyada Qrupun tam mülkiyyətində olan törəmə müəssisə "ABB-Moskva" MMC fəaliyyət göstərir. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə qrupdaxili silinmələrdən əvvəl "ABB-Moskva" MMC-nin cəmi aktivləri 642,713 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 437,609 min AZN), öhdəlikləri isə 484,635 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 279,092 min AZN) təşkil etmiş və Bankın

"ABB-Moskva" MMC-də 32,717 min AZN (31 dekabr 2023-ci il: 19,083 min AZN) məbləğində müxbir hesabı olmuşdur və öz növbəsində "ABB-Moskva" MMC-nin Bankda 232,345 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 37,222 min AZN) məbləğində müxbir hesabı olmuşdur. Hesabat tarixində və bu maliyyə hesabatlarının buraxıldığı tarixdə qeyd edilən müxbir hesab və depozitlərdən istifadə (vəsaitin konvertasiyası və çıxarılması da daxil olmaqla) ilə bağlı heç bir məhdudiyyət qoyulmamışdır.

ABŞ və Al-nin Rusiyanın ən iri şirkətlərinə qarşı tətbiq etdikləri sanksiyalar, eləcə də müharibənin iqtisadi və əməliyyat fəaliyyətlərinə təsiri əvvəlki il ərzində Moskva Fond Birjasının ticarət fəaliyyətində əhəmiyyətli pozuntularla nəticələnmişdir. Bununla belə, 2024-cü il ərzində ticarət aktivliyi 2023-cü il ilə müqayisədə əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlmişdir. Münaqişə hələ də davam etdiyi üçün onun Qrupun işgüzar fəaliyyətinə təsirini etibarlı şəkildə qiymətləndirmək mümkün deyil, çünki iqtisadiyyata ümumi təsirin miqyası qeyri-müəyyəndir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrup münaqişənin gözlənilən kredit zərərinə və investisiya qiymətli kağızlarının ədalətli dəyərində təsirinə dair ən yaxşı təxminlərini istifadə etmişdir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Hüquqi məsələlər

Fəaliyyətin adi gedişində Qrupa qarşı məhkəmə iddiaları və şikayətlər irəli sürülür olur. Rəhbərlik hesab edir ki, bu cür hərəkətlər və şikayətlərdən irəli gələn son öhdəlik (əgər olarsa), Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya gələcək əməliyyatlarının nəticələrinə ciddi mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanda vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruz qalır. Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərh ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycanda son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və tətbiqi, habelə yoxlamalarda daha sərt mövqe tuta bilərlər. Nəticədə, vergi orqanları əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları gələcəkdə istənilən vaxtda irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə müvafiq orqanlar tərəfindən əhəmiyyətli əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama ilindən əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər. Son vergi yoxlaması 31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatdıran ili əhatə etmişdir.

31 dekabr 2024-cü il tarixinə rəhbərlik tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhə münasibdir və Bankın vergi, valyuta və gömrük mövqeləri qorunub saxlanılacaqdır.

Sığorta

Qrup hazırda səhvlərdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır.

ARMB əmsallarına uyğunlaşma

ARMB banklardan yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müəyyən prudensial əmsallara uyğunlaşmağı tələb edir. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə Bank həmin tələbə əməl etmişdir.

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər

Qrup tərəfindən müştərilərə zəmanətlərin və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olunduqda vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zəmanətlər və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupun ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədli akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Qrupdan müəyyən edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şərtlərlə tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Qrupun müştəri adından üzərinə götürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və beləliklə də birbaşa borcla müqayisədə daha aşağı risk daşıyır.

31 dekabr tarixinə Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	2023
Zəmanətlər	898,291	837,322
Akkreditivlər	52,996	493,786
İstifadə edilməmiş kreditlər üzrə təəhhüdlər	557,057	552,632
Çıxılsın: ehtiyat	(17,840)	(14,705)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	1,490,504	1,869,035
Verilmiş zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılan pul vəsaitləri	(63,829)	(409,687)
Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılan "Aqrarkredit" QSC-dən alınmış pul vəsaitləri*	(54,304)	(61,950)

* Verilmiş zəmanət və akkreditivlərin yerinə yetirilməyəcəyi hallar üçün "Aqrarkredit" QSC adından Qrupa 54,304 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 61,950 min AZN) məbləğində adi veksellər yerləşdirilmişdir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər (davamı)

1 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə GKZ-də dəyişikliklərin təhlili:

<i>Maliyyə zamanətləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2024-cü il üzrə GKZ	(6,227)	(27)	-	(6,254)
Yaranmış və ya alınmış yeni risklər	(4,400)	-	-	(4,400)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	3,583	27	-	3,610
Bütöv müddət ərzində GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşməmiş	-	-	-	-
Bütöv müddət ərzində GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşmiş	42	-	(42)	-
Xalis GKZ-nin yenidən qiymətləndirilməsi	(2,335)	-	(57)	(2,392)
31 dekabr 2024-cü il	(9,337)	-	(99)	(9,436)

<i>Akkreditivlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2024-cü il üzrə GKZ	(344)	-	-	(344)
Yaranmış və ya alınmış yeni risklər	(51)	-	-	(51)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	349	-	-	349
Xalis GKZ-nin yenidən qiymətləndirilməsi	(5)	-	-	(5)
31 dekabr 2024-cü il	(51)	-	-	(51)

<i>İstifadə edilməmiş təəhhüdlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2024-cü il üzrə GKZ	(5,168)	(134)	(834)	(6,136)
Yaranmış və ya alınmış yeni risklər	(3,487)	(56)	-	(3,543)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	3,789	253	1,361	5,403
12 aylıq GKZ-yə köçürmə	(141)	66	75	-
Bütöv müddət ərzində GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşməmiş	18	(26)	8	-
Bütöv müddət ərzində GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşmiş	22	(22)	-	-
Xalis GKZ-nin yenidən qiymətləndirilməsi	7	(320)	(618)	(931)
31 dekabr 2024-cü il	(4,960)	(239)	(8)	(5,207)

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə GKZ-də dəyişikliklərin təhlili:

<i>Maliyyə zamanətləri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il üzrə GKZ	(9,420)	-	(799)	(10,219)
Yaranmış və ya alınmış yeni risklər	(2,860)	(14)	-	(2,874)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	4,696	-	799	5,495
Bütöv müddət ərzində GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşməmiş	53	(53)	-	-
Bütöv müddət ərzində GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşmiş	-	-	-	-
Xalis GKZ-nin yenidən qiymətləndirilməsi	1,304	40	-	1,344
<i>Mənfəət və ya zərərde Kreditlə bağlı təəhhüdlər və digər dəyərsizləşmənin (ehtiyatı)/qaytarılmasına təsir etməyən hərəkətlər</i>	-	-	-	-
Maliyyə zamanətləri üzrə ödənişlər	-	-	-	-
31 dekabr 2023-cü il	(6,227)	(27)	-	(6,254)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər (davamı)

<i>Akkreditivlər</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il üzrə GKZ	(39)	–	–	(39)
Yaranmış və ya alınmış yeni risklər	(344)	–	–	(344)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	30	–	–	30
Xalis GKZ-nin yenidən qiymətləndirilməsi	9	–	–	9
31 dekabr 2023-cü il	(344)	–	–	(344)
<i>İstifadə edilməmiş təəhhüdlər</i>	<i>Stage 1</i>	<i>Stage 2</i>	<i>Stage 3</i>	<i>Total</i>
1 yanvar 2023-cü il üzrə GKZ	(6,468)	(190)	(2,625)	(9,283)
Yaranmış və ya alınmış yeni risklər	(3,158)	–	–	(3,158)
Tanınması dayandırılmış və ya müddəti bitmiş risklər (silinmələri çıxmaqla)	4,486	265	2,053	6,804
12 aylıq GKZ-yə köçürmə	(250)	57	193	–
Bütöv müddət ərzində GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşməmiş	12	(24)	12	–
Bütöv müddət ərzində GKZ-yə köçürmə – kredit üzrə dəyərsizləşmiş	11	(11)	–	–
Xalis GKZ-nin yenidən qiymətləndirilməsi	199	(231)	(467)	(499)
31 dekabr 2023-cü il	(5,168)	(134)	(834)	(6,136)

Müvafiq GKZ-dəki dəyişikliklərə ən çox təsir göstərən amil olan kreditlə bağlı təəhhüdlərin ümumi məbləğində hərəkətlər əsasən, tanınması dayandırılmış və ya vaxtı bitmiş məbləğlərdən ibarətdir.

2024-cü il ərzində icra zəmanətləri və iddialar üzrə yaradılmış ehtiyatda dəyişikliklərin təhlili 21-ci Qeyddə təqdim edilir.

21. Kredit zərəri üzrə xərc və digər dəyərsizləşmə

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks olunmuş maliyyə alətləri üzrə GKZ xərcləri göstərilir:

	<i>Qeyd</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
Amortizasiya edilmiş dəyərlə kreditlər və debitor borcları	10	(20,057)	(4,702)	(34,700)	(59,459)
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	8	569	94	–	663
Amortizasiya edilmiş dəyərlə borc qiymətli kağızları	9	(1,246)	–	–	(1,246)
DÜGƏD ilə borc qiymətli kağızları	9	1,107	3,296	1,550	5,953
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər		356	–	–	356
Faiz hesablanan maliyyə aktivləri üzrə kredit zərərinin (xərclə)/qaytarılması		(19,271)	(1,312)	(33,150)	(53,733)
Maliyyə zəmanətləri	20	(3,110)	27	(99)	(3,182)
Akkreditivlər	20	293	–	–	293
İstifadə edilməmiş kreditlər üzrə təəhhüdlər	20	208	(105)	826	929
Kreditlə bağlı öhdəliklər		(2,609)	(78)	727	(1,960)
Digər maliyyə aktivləri	12	(562)	–	(11,774)	(12,336)
Kreditlə bağlı təəhhüdlər və digər maliyyə aktivləri üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyatın (yaradılması)/qaytarılması		(3,171)	(78)	(11,047)	(14,296)
Kredit zərəri üzrə qaytarılma/(xərc)		(22,442)	(1,390)	(44,197)	(68,029)

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Kredit zərəri üzrə xərc və digər dəyərsizləşmə (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks olunmuş maliyyə alətləri üzrə GKZ xərcləri göstərilir:

	<i>Qeyd</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
Amortizasiya edilmiş dəyərli kreditlər və debitor borcları	10	(14,976)	(824)	(6,730)	(22,530)
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	8	146	(93)	–	53
Amortizasiya edilmiş dəyərli investisiya qiymətli kağızları	9	(1,570)	–	–	(1,570)
DÜGƏD ilə ölçülmüş borc qiymətli kağızları	9	2,781	1,379	11,614	15,774
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər		425	–	–	425
Faiz hesablanan maliyyə aktivləri üzrə kredit zərəri qaytarılması		(13,194)	462	4,884	(7,848)
Maliyyə zamanətləri	20	3,193	(27)	799	3,965
Akkreditivlər	20	(305)	–	–	(305)
İstifadə edilməmiş kreditlər üzrə təəhhüdlər	20	1,300	56	1,791	3,147
Kreditlə bağlı öhdəliklər		4,188	29	2,590	6,807
Digər maliyyə aktivləri	12	1,062	–	(1,737)	(675)
Kreditlə bağlı təəhhüdlər və digər maliyyə aktivləri üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyatın qaytarılması		5,250	29	853	6,132
Kredit zərəri üzrə xərc		(7,944)	491	5,737	(1,716)

Qalıqlara təsir edən digər dəyərsizləşmənin qaytarılması aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>İcra zamanətləri</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il	(1,838)	(1,838)
Qaytarılma	(133)	(133)
31 dekabr 2023-cü il	(1,971)	(1,971)
Qaytarılma	(1,175)	(1,175)
31 dekabr 2024-cü il	(3,146)	(3,146)

Kreditlə bağlı təəhhüdlər üzrə GKZ üçün ehtiyatlar və iddialar və icra zamanətləri üçün ehtiyat qeyri-maliyyə öhdəliklərində qeydə alınır (Qeyd 12).

22. Haqq və komissiya gəliri və xərci

İl üzrə haqq və komissiya gəliri və xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2024</i>	<i>2023</i>
Plastik kartlarla əməliyyatlar	148,147	115,557
Hesablaşma əməliyyatları	35,971	21,377
Zəmanətlər və akkreditivlərlə bağlı xidmətlər	13,218	11,674
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	7,350	5,962
Digər	11,053	5,758
Haqq və komissiya gəliri	215,739	160,328
Plastik kartlarla əməliyyatlar	(120,917)	(72,797)
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(10,270)	(6,447)
Hesablaşma əməliyyatları	(3,641)	(7,039)
Digər	(14,117)	(5,606)
Haqq və komissiya xərci	(148,945)	(91,889)
Xalis haqq və komissiya gəliri	66,794	68,439

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. Haqq və komissiya gəliri və xərci (davamı)

İllər üzrə ayrılmış komissiya gəliri məlumatı aşağıdakı kimidir:

	<i>Korporativ</i>		<i>Pərakəndə</i>		<i>Xəzinə</i>		<i>Ümumi</i>	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Plastik kartlarla əməliyyatlar	48,663	41,683	99,484	73,874	–	–	148,147	115,557
Hesablaşma əməliyyatları	17,188	14,670	4,822	3,856	13,961	2,851	35,971	21,377
Zəmanətlər və akkreditivlərlə bağlı xidmətlər	13,218	10,785	–	–	–	889	13,218	11,674
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	4,346	4,249	2,594	1,478	410	235	7,350	5,962
Digər	1,861	2,166	8,699	3,225	493	367	11,053	5,758
Haqq və komissiya gəliri	85,276	73,553	115,599	82,433	14,864	4,342	215,739	160,328

Qrupun komissiya gəlirinin coğrafi cəhətdən cəmlənməsi illər üzrə aşağıdakı kimidir:

	<i>Azərbaycan</i>		<i>MDB və digər qeyri-İƏİT ölkələri</i>		<i>Ümumi</i>	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Plastik kartlarla əməliyyatlar	148,147	115,557	–	–	148,147	115,557
Hesablaşma əməliyyatları	21,405	18,437	14,566	2,940	35,971	21,377
Zəmanətlər və akkreditivlərlə bağlı xidmətlər	13,005	11,505	213	169	13,218	11,674
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	7,350	5,962	–	–	7,350	5,962
Digər	10,987	5,750	66	8	11,053	5,758
Haqq və komissiya gəliri	200,894	157,211	14,845	3,117	215,739	160,328

23. Əməliyyat xərcləri

İl üzrə əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024	2023
İşçilərlə bağlı xərclər	(225,174)	(188,101)
Bina və avadanlıqların və istifadə hüququ olan aktivlərin köhnəlməsi	(26,728)	(26,187)
Əmanətlərin sığortalanması fonduna ödənilən haqlar	(15,192)	(14,777)
Konsaltinq və digər peşəkar xidmətlər	(14,890)	(12,119)
Proqram təminatı ilə bağlı xidmətlər	(14,286)	(9,656)
Reklam və marketinq xidmətləri	(10,616)	(9,622)
Proqram təminatının və digər qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	(9,112)	(10,664)
Sponsorluq xərcləri	(8,194)	(3,941)
Bina, əmlak və texniki xidmət	(8,166)	(4,619)
Rabitə	(8,066)	(8,082)
Hüquq iddialar	(4,604)	(6,700)
Kənardan cəlb edilən işçi qüvvəsi və mühafizə	(4,479)	(4,016)
Gömrük rüsumları və mənfəət vergisi istisna olmaqla vergilər	(3,391)	(3,462)
Dəftərxana, kitablar, çap etmə və digər təchizat	(2,318)	(1,905)
Sığorta xərci	(1,972)	(1,957)
Kommunal xidmətlər	(1,211)	(1,696)
Xeyriyyə və maliyyə yardımı	–	(1,000)
Digər	(9,234)	(5,617)
Əməliyyat xərcləri	(367,633)	(314,121)

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əhatə etdiyi il ərzində bütün EY firmaları tərəfindən xidmətlərin göstərilməsi üçün Qrupdan alınan haqlar audit və qeyri-audit xidmətlərinə görə müvafiq olaraq 521,500 AZN (2023: AZN 491,500) və 175,234 AZN (2023:AZN 307,518) təşkil etmişdir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi

Ön söz

Öz fəaliyyətində Qrup müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Qrupun fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Qrupun hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Qrup kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski öz növbəsində ticarət və qeyri-ticarət risklərinə bölünür. Qrup əməliyyat risklərinə də məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Qrupun strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Müşahidə Şurası risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

Müşahidə Şurası

Müşahidə Şurası risklərin idarə olunmasına ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Audit Komitəsi

Audit Komitəsi auditin missiyası və strategiyasının təsis və tərtib edilməsi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və Daxili Auditin fəaliyyətinə nəzarət edir.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti Qrupda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarına idarə və nəzarət edir.

Risklərin idarə edilməsi strukturu

Risklərin idarə olunması

Risklərin idarə olunması departamenti müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Qrupun aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Qrupun maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Qrupda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Qrupun prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatlılıq sistemləri

Qrupun riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Qrup baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Qrupun müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Qrupun biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Qrupun qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Qrup bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və ölçür.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Risklərin idarə edilməsi strukturu (davamı)

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Bu məlumat izahlarla birlikdə İdarə Heyətinə, Risk Komitəsinə və hər bir bölmənin rəhbərinə təqdim edilir. Hesabata kredit riskinin ümumi həcmi haqqında məlumat, limitlərdən istisnalar və likvidlik əmsalları daxil edilir. Hər ay sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər haqqında hesabat təqdim edilir. Rəhbərlik hər rüb kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmaq zərurətini müəyyən edir. Müşahidə Şurası rübdə bir dəfə risklər haqqında ətraflı hesabat alır, həmin hesabatda isə Qrupun risklərini qiymətləndirmək və müvafiq qərarlar qəbul etmək üçün bütün zəruri məlumat açıqlanır.

Qrupun daxilində bütün səviyyələrdə, xüsusi uyğunlaşdırılmış risk hesabatları hazırlanır və bütün biznes şöbələrinin geniş, lazımi və yenilənmiş məlumatlara təmin edilməsi üçün onlara paylanılır.

Bazar limitlərinin və likvidliyin istifadə edilməsi və digər risk inkişafı barədə İdarə Heyətinə və Qrupun digər aidiyyəti işçilərinə gündəlik brifinqlər verilir.

Risklərin azaldılması

Qrup kredit risklərini azaltmaq üçün girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Bu tip risklərdə yaranma səbəbləri, biznes tərəfdaşlarının eyni və ya oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olmasından, iş növünün eyni coğrafi regionda yer almasından, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olan, iqtisadi və siyasi şərtlərdən asılı olan və bu səbəbdən müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin pozulma ehtimalını artıran risklər nəzərdə tutulur. Konsentrasiyalar Qrupun fəaliyyətinin xüsusi sənayelərə təsir göstərən hadisələrə nisbi həssaslığını göstərir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Qrupun siyasət və prosedurlarına müxtəlif xüsusiyyətlərə malik portfəllərin idarə edilməsi qaydaları daxil edilir. Müəyyən edilmiş kredit və müştəri depozitləri üzrə risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Qrupun sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Qrupun zərər çəkməsi riskidir. Qrup kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Qrupun qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Qrup kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən olunması təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər hər bir tərəfdaşa risk reytingini təyin edən kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Qrupa məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımi tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditə bağlı təəhhüd riskləri

Qrupun müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Qrupu kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentlər, o cümlədən törəmə alətlər üçün məruz qala biləcəyi maksimal kredit riski, qarşılıqlı əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı onların balans dəyərləri ilə əks etdirilir.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə qeydə alınanda balans dəyəri dəyərlərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana biləcək maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır.

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Qrup EFD-yə yaxınlaşmaqla diskont edilmiş, gözlənilən pul vəsaitlərinin çatışmazlığını ölçmək üçün GKZ-ni bir neçə ehtimalla ölçülmüş ssenari əsasında hesablayır. Pul vəsaitlərinin çatışmazlığı müqaviləyə uyğun olaraq Qrupa ödəniləcək pul vəsaitləri ilə Qrupun əldə etməyi ehtimal etdiyi pul vəsaitləri arasındakı fərkdir. GKZ hesablamalarının mexanizmi aşağıda təsvir olunur və əsas elementləri aşağıdakılardır:

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

DE	Defolt ehtimalı müəyyən vaxt civarında defoltun mümkünlüyünün qiymətləndirilməsidir. Defolt, təhlil edilən müddət ərzində müəyyən anda yalnız müvafiq vəsait daha əvvəl uçotdan çıxarılıbmış və hələ də portfelə daxil olanda yaranı bilər.
DHRH	Defolt halında riskin həcmi, müqavilədə nəzərdə tutulub-tutulmamasından asılı olmayaraq, əsas və faiz məbləğlərinin qaytarılması, kredit öhdəliyi üzrə gözlənilən vəsaitlərin istifadəsi və yerinə yetirilməmiş ödənişlər üzrə hesablanmış faiz də daxil olmaqla hesabat tarixindən sonra risk həcmində gözlənilən dəyişikliyi nəzərə almaqla gələcək defolt tarixində risk həcmi üçün qiymətləndirilməsidir.
DHZ	Defolt halında zərər müəyyən zaman defolt yarananda əmələ gələn zərərin qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniləcək pul vəsaitləri ilə kreditörün əldə etməyi gözlədiyi (o cümlədən hər hansı girovun realizasiyasından) pul vəsaitləri arasındakı fərqə əsaslanır. Bu, adətən DHZ faizi kimi ifadə edilir.

GKZ üzrə ehtiyat aktivin müddəti ərzində, yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə (aktivin müddəti ərzində gözlənilən kredit zərəri və ya AMəGKZ) əsaslanır. Lakin əmələ gəldiyi andan kredit riskində əhəmiyyətli artım olmadığı hallarda ehtiyat 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə (12aGKZ) əsaslanır. 12aGKZ hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində maliyyə aləti ilə bağlı öhdəliklərin yerinə yetirilməməsindən irəli gələn GKZ-dən ibarət AMəGKZ-nin bir hissəsidir. Həm AMəGKZ, həm də 12aGKZ maliyyə alətinin müvafiq portfelinin xüsusiyyətindən asılı olaraq ya fərdi, ya da məcmu əsasla hesablanır.

Qrup hər hesabat dövrünün sonunda, maliyyə alətinin qalan müddəti üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi (defolt) riskindəki dəyişiklikləri nəzərdən keçirməklə, maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli artıb-artmamasının qiymətləndirilməsi siyasətini müəyyən etmişdir. Yuxarıdakı prosesə əsaslanaraq, Qrup kreditləri Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və AYKD üzrə aşağıdakı kimi qruplaşdırılır:

Mərhələ 1:	Kreditlər ilk dəfə tanınanda, Bank ehtiyatı 12aGKZ əsasında tanıyır. Mərhələ 1-in kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 2-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 2:	Kredit verildiyi andan etibarən kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artanda Bank ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır. Mərhələ 2 kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 3-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 3:	Dəyərsizləşmiş hesab olunan kreditlər. Bank ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır.
AYKD:	Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. AYKD aktivləri ilkin tanınmada ədalətli dəyərle qeydə alınır və faiz gəliri sonradan krediti nəzərə almaqla düzəliş edilmiş EFD əsasında tanınır. GKZ yalnız gözlənilən kredit zərərlərində sonradan dəyişiklik baş verəndə tanınır və ya ləğv edilir.

Defoltun tarifi və bərpa olunma

Borcalan müqavilə üzrə ödənişlərini 90 gün gecikdirərsə, Qrup maliyyə alətinin defolt olduğunu və buna görə də GKZ hesablamaları üçün Mərhələ 3-ə (kredit üzrə dəyərsizləşmə) aid olduğunu hesab edir. Gün ərzində tələb olunan ödənişlər fərdi müqavilələrdə göstəriləyi kimi iş gününün bağlanması qədər ödənilməyəndə Qrup banklardan alınacaq məbləğlərin defolta uğramasını hesab edir və dərhal tədbirlər görür.

Müştərinin defolt vəziyyətində olub-olmamasının keyfiyyət baxımından qiymətləndirilməsi çərçivəsində Qrup ödənişin aparılmayacağını göstərə bilən bir sıra halları da nəzərdən keçirir. Bu cür hadisələr baş verdikdə, Qrup hadisənin müştərinin defolta uğramış kimi hesab edilməsi və bu səbəbdən GKZ-nin hesablanması üçün Mərhələ 3 kimi qiymətləndirilməsi ilə nəticələnməsi və ya Mərhələ 2-nin məqsədəuyğun olmasını diqqətlə nəzərdən keçirir. Bu cür hadisələrə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Defolta uğramış və kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər:
 - ▶ Müqavilədə qeyd edilən tarixdən 90 gündən artıq gecikmə ilə əsas məbləğ və/və ya hesablanmış faiz və/və ya hər hansı digər ödənişlə kreditlər;
 - ▶ Əhəmiyyətli xalis cari dəyər (XCD) itkisi ilə restruktuzasiya olunmuş kreditlər;
 - ▶ Rəhbərlik tərəfindən vaxtı keçmiş hesab olunan istənilən kreditlər.
- ▶ Borcalanın müflisləşməsi, ödəniş qabiliyyətinin olmaması və ya oxşar şəraitdə olacağı/olduğu barədə məlumatın mövcud olması;
- ▶ Eyni borcalanın digər maliyyə alətləri üzrə defoltun mövcud olması;
- ▶ Xarici reyting qiymətləndirməsinə əsasən defoltun mövcud olması.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Ən azı 6 ardıcıl ay ərzində defolt meyarlarından heç birinin qarşılanmadığı zaman maliyyə alətinin "bərpa olunmuş" hesab edilməsi və nəticədə Mərhələ 3-dən çıxarılaraq yenidən təsnifləşdirilməsi Qrupun siyasəti çərçivəsindədir. Bərpa olunmadan sonra aktivin Mərhələ 2 və ya Mərhələ 1 kimi təsnifləşdirilməsi barədə qərar bərpa olunma zamanı yenilənmiş kredit dərəcəsi və onun ilkin tanınma ilə müqayisədə kredit riskində əhəmiyyətli artımın göstəricisi olub-olmamasından asılıdır.

DE-nin qiymətləndirilməsi prosesi

Qrup ümumi qiymətləndirmə üçün yeni skoring modeli yaradıb. Kredit portfelində hər bir borcalana bir illik defolt ehtimalı qiyməti verən daxili skoring modelinə uyğun qiymət təyin edilir. Ömürlük defolt ehtimalı miqrasiya matrisaları yanaşması ilə hesablanır. Skoring modeli borc məbləğindən və müştərinin xüsusiyyətlərindən asılı olaraq müxtəlif risk səviyyələri müəyyən edir və hər bir müqavilə üzrə cəmi qiymət portfel vahidinin maliyyə keyfiyyətinin hər bir xüsusiyyəti üzrə verilmiş orta çəki qiyməti əsasında hesablanır. Makroiqtisadi faktorların defolt ehtimalı üzərində təsirini hesablamaq üçün ehtimalların makroiqtisadi faktorlara həssaslığı statistik regressiya modeli ilə hesablanır. Praktiki baxımdan mümkün olduqda, defolt ehtimalı hesablamalarına gələcək yönümlü makroiqtisadi məlumatlar daxil edilir və hər bir dərəcə üçün 9 sayılı MHBS-ya uyğun riskin mərhələli təsnifləşdirilməsini özündə birləşdirən DE-lər təyin edilir. Bu proses hər bir iqtisadi ssenari üçün uyğun şəkildə təkrar olunur.

Rusiya investisiya qiymətli kağızlarının dəyərsizləşməsinin qiymətləndirilməsi

Qrupun borc qiymətli kağızlar portfelində olan əks tərəf Rusiya şirkətləri üçün məcmu DE S&P-nin reyting matrislərindən istifadə etməklə təyin edilir. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Rusiya investisiya qiymətli kağızları üçün GKZ mərhələnin müəyyən edilməsi üçün keyfiyyət və kəmiyyət amilləri əsasında qiymətləndirilir:

- ▶ Borc qiymətli kağızın və son kupon ödənişinin valyutası;
- ▶ Kliring mərkəzinin Rusiya Federasiyasının Milli Hesablaşma Depozitarına köçürülməsi;
- ▶ Kupon ödənişlərinin toplanması və sonuncu kupon ödənişi üzrə gecikmə günləri.

Beynəlxalq kredit agentlikləri tərəfindən təyin edilmiş reytinglərin geri götürülməsi səbəbindən Qrup Rusiyada yerləşən şirkətlər üzrə DE-ni defoltdan bir pillə yuxarı dərəcədən (CCC-) istifadə etməklə, DHZ-ni isə Moody's-in illik defolt araşdırmasına əsaslanan ilkin bərpa dərəcələrinə əsasən təyin edir.

Xəzinədarlıq və bankdaxili münasibətlər

Qrupun xəzinədarlıq və bankdaxili münasibətləri və qarşı tərəfləri maliyyə xidmətləri üzrə təşkilatlar, banklar, broker-dilər, mübadilə məntəqələri və kliring-hesablaşma mərkəzlərindən ibarətdir. Bu münasibətlər üçün Qrup maliyyə məlumatları və digər xarici məlumat (məs. xarici reytinglər) kimi ictimaiyyət üçün açıq olan məlumatı təhlil edir və yuxarıdakı cədvəldə göstəriləni kimi daxili reyting təyin edir.

İstehlak və ipoteka kreditləri

İstehlak kreditlərinə təminatlı fərdi kreditlər, kredit kartları və overdraftlar daxildir. Bu məhsullar, həmçinin ipoteka kreditləri və daha sadə kiçik biznes kreditləri əsasən borc yükünün gəlirə nisbəti və ödənişin gəlirə nisbəti əmsallarına əsaslanan avtomatlaşdırılmış qiymətləndirmə aləti ilə qiymətləndirilir. Modellərə digər əsas girişlər isə neftin qiyməti, mübadilə məzənnəsi, ÜDM-in artım dərəcələri, işsizlik dərəcəsi və s. ibarətdir.

Korporativ və kiçik biznesin kreditləşməsi

Eyni yanaşma və giriş məlumatları istehlak kreditlərində olduğu kimi korporativ və kiçik biznes kreditləri üçün də tətbiq olunur. Qrupun maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli korporativ kreditlər üçün borcalanlar Qrupun ixtisaslaşdırılmış kredit riski işçiləri tərəfindən qiymətləndirilir.

Defolt halında risklərin həcmi

Defolt halında risklərin həcmi (DHRH) dəyərsizləşmənin hesablanmasına məruz qalan və həm müştərinin defolta yaxınlaşdıqda risk həcmi artırılması qabiliyyəti, həm də potensial əvvəlcədən ödəmələrə ünvanlanan maliyyə alətlərinin ümumi balans dəyərindən ibarətdir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Defolt halında zərər

Kredit riskinin qiymətləndirilməsi müəyyən DHZ dərəcəsi ilə nəticələnən standartlaşdırılmış DHZ-nin qiymətləndirilməsi modelinə əsaslanır. Bu DHZ dərəcələri hər hansı saxlanılan girovdan bərpa olunması və ya realizə edilməsi gözlənilən məbləğlə müqayisədə gözlənilən DHRH-ni nəzərə alır. Bərpa dərəcəsi əvvəlki bərpa proseslərinin analizi əsasında qiymətləndirilir.

Qrup gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin qiymətləndirilməsinə uyğun olan əsas parametrlərə əsaslanaraq pərakəndə kreditləşmə məhsullarını daha kiçik oxşar portfeller üzrə segmentləşdirir. Tətbiq edilən məlumatlar əvvəlki dövrlər üzrə toplanmış zərər haqqında məlumatlara əsaslanır və daha geniş əməliyyat xüsusiyyətlərinin toplusunu (məsələn, məhsulun növü, geniş girov çeşidi və s.) və borcalanın xüsusiyyətlərini əhatə edir.

Uyğun olduqda, maliyyə alətlərinin hər bir qrupu üçün 9 sayılı MHBS üzrə DHZ-i müəyyən etmək məqsədilə son məlumat və proqnoz məlumatı istifadə edilir. Proqnoz məlumatlarının qiymətləndirilməsi zamanı, gözlənti müxtəlif ssenarilərə əsaslanır.

DHZ dərəcələri hər bir aktiv sinfinin Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və AYKD segmenti üçün qiymətləndirilir. DHZ dərəcələri üçün giriş məlumatlar dəyərləndirir və mümkün olduğu təqdirdə son bərpaların əvvəlki dövrlər üzrə testi yolu ilə tənzimləyir. Bunlar uyğun olaraq hər bir iqtisadi ssenariyə görə təkrarlanır.

Kredit riskində əhəmiyyətli artım

Qrup GKZ-yə məruz qalan aktivlərə davamlı şəkildə nəzarət edir. Alətin və ya alətlər portfelinin 12aGKZ və ya AMəGKZ-yə məruz qalıb-qalmamasını müəyyən etmək üçün Qrup ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını qiymətləndirir.

Müştərinin/obyektin gözləmə siyahısına daxil edilməsi və ya kredit hadisəsi səbəbindən hesabın restrukturizasiya olunması kimi aktiv üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli artmasını izləmək üçün Qrup həmçinin ikinci dərəcəli keyfiyyət metodunu tətbiq edir. Bəzi hallarda, Qrup həmçinin yuxarıdakı "Defoltun tərif" bölməsində izah edilən hadisələri defoltun əksi kimi kredit riskində əhəmiyyətli artım olaraq nəzərə ala bilər. Kredit dərəcələrində dəyişikliyə baxmayaraq, müqavilə üzrə ödənişlərdə 30 gündən artıq gecikmə olarsa, kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artmış hesab olunur.

Eyni aktivlər qrupu üçün GKZ-ləri məcmu şəkildə qiymətləndirdikdə, Qrup ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını qiymətləndirmək üçün eyni prinsiplərdən istifadə edir.

Məcmu əsasla qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin qruplaşdırılması

Aşağıdakı amillərdən asılı olaraq, Qrup GKZ-ləri məcmu və ya fərdi əsasla hesablayır.

Qrupun GKZ-ni fərdi əsasla qiymətləndirdiyi aktiv siniflərinə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Maliyyə aktivlərin sinfindən asılı olmayaraq, bütün əhəmiyyətli Mərhələ 3 aktivləri;
- ▶ Xəzinədarlıq və banklararası münasibətlər (banklardan alınacaq məbləğlər, pul ekvivalentləri, amortizasiya hesablanmış dəyərlər və ya DÜGƏD-lə ölçülmüş borc investisiya qiymətli kağızları).

Qrupun GKZ-ni məcmu əsasla qiymətləndirdiyi aktiv siniflərinə aşağıdakılar daxildir:

- ▶ Qrupun kiçik biznes kreditlərin daha kiçik və ümumi balansları;
- ▶ Mərhələ 1 və Mərhələ 2 pərakəndə ipoteka kreditləri, istehlak kreditləri və korporativ kreditlər portfeli.

Qrup kreditin daxili və xarici xüsusiyyətlərinin birləşdirilməsi yolu ilə bu məbləğləri daha kiçik oxşar portfellerdə – məsələn, gecikmə səbəti və məhsul növü – qruplaşdırır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Proqnoz məlumatı və müxtəlif iqtisadi ssenarilər

GKZ modellərində, Qrup iqtisadi giriş məlumatları kimi aşağıda göstərilən proqnoz məlumatlarının geniş diapazonuna əsaslanır:

- ▶ Neftin qiyməti;
- ▶ ÜDM-in artım dərəcələri;
- ▶ İşsizlik dərəcəsi;
- ▶ Mübadilə məzənnələri;
- ▶ İstehlakçı Qiymət İndeksinin artımı.

GKZ-lərin hesablanması üçün istifadə edilən giriş məlumatları və modellər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tarixinə bazarın bütün amillərini əhatə etməyə bilər. Bunu əks etdirmək üçün, bu cür fərqlər əhəmiyyətli olduqda keyfiyyət düzəlişləri və ya təsnifat meyarları müvəqqəti düzəlişlər kimi edilir.

Maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə kredit keyfiyyəti

Bankın daxili kredit reytingi dərəcələri aşağıdakı kimidir:

<i>Maliyyə təşkilatları üçün S&P</i>		
<i>Müştərilərə verilmiş kreditlərin üçün DE əsasında daxili reyting dərəcələri</i>	<i>reytinglər</i>	<i>Daxili reytingin təsviri</i>
0%-10%	BBB+ to B-	Standard
10%-50%	CCC+ to C	Sub-standard
50%-100%	D	Impaired

DE korporativ müştərilərin daxili qiymətləndirməsinin əsası, S&P reytingi isə maliyyə təşkilatları üçün istifadə olunur.

Maliyyə alətləri AAA-dan A-ya qədər qiymətləndirildikdə və ya AZN ilə ifadə olunduqda və Azərbaycan hökuməti tərəfindən alınmalı olduqda (və ya Azərbaycan hökuməti tərəfindən zəmanət verildikdə) "Yüksək" daxili reyting dərəcəsinə aid edilir.

Maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə kredit keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Qrupun yuxarıda göstərilən daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun kredit reytingi sistemində əsaslanaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun daxili kredit reytingi sistemi əsasında ümumi qalıqlar göstərilir:

		<i>Qeydlər</i>	<i>Yüksək reyting</i>	<i>Standart reyting</i>	<i>Qeyri-standart reyting</i>	<i>Dəyersiz- ləşmiş</i>	<i>Cəmi</i>
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	6	Mərhələ 1 Mərhələ 2	1,403,669 –	279,267 –	– 63,423	– –	1,682,936 63,423
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	1,158 – –	34,874 – –	– 18,185 –	– – 1,724	36,032 18,185 1,724
Müştərilərə verilmiş kreditlər	9	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	– – –	3,036,393 – –	61,824 6,351 –	– – 67,493	3,098,217 6,351 67,493
- Hüquqi şəxslər		AYKD	–	–	–	4,079	4,079
		Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	– – –	2,979,211 155 –	57,896 46,914 –	– – 152,414	3,037,107 47,069 152,414
- Fiziki şəxslər							
DÜGƏD ilə investisiya qiymətli kağızları	8	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	102,844 – –	392,496 – –	– 6,061 –	– – –	495,340 6,061 –
Amortizasiya hesablanmış dəyərlə ölçülmüş investisiya qiymətli kağızları	8	Mərhələ 1	2,179,577	543,680	–	–	2,723,257
MZƏD ilə investisiya qiymətli kağızları	8	Mərhələ 1	17,032	–	–	–	17,032
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	18	Mərhələ 1	230,136	–	–	–	230,136
	11	Mərhələ 1 Mərhələ 3	– –	97,753 –	666 –	– 55,746	98,419 55,746
Digər maliyyə aktivləri							
	19	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	– – –	553,381 977 –	– 95 –	– – 2,604	553,381 1,072 2,604
İstifadə edilməmiş kreditlər üzrə təəhhüdlər							
	19	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	32,520 – –	20,476 – –	– – –	– – –	52,996 – –
Akkreditivlər							
	19	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	– – –	328,533 407 –	– 226 –	– – 31	328,533 633 31
İcra zəmanətləri							
	19	Mərhələ 1 Mərhələ 2 Mərhələ 3	– – –	568,958 1 –	– – –	– – 135	568,958 1 135
Maliyyə zəmanətləri							
		Mərhələ 3	–	–	–	135	135
Cəmi			3,966,936	8,836,562	261,642	284,226	13,349,365

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Qrupun daxili kredit reytingi sistemi əsasında ümumi qalıqlar göstərilir:

			Yüksək reytinq	Standart reytinq	Qeyri-standart reytinq	Dəyərsiz- ləşmiş	Cəmi
	Qeydlər						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	6	Mərhələ 1	1,739,857	572,389	–	–	2,312,246
		Mərhələ 2	–	–	53,569	–	53,569
Banklar və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	Mərhələ 1	1,510,612	39,069	–	–	1,549,681
		Mərhələ 2	–	–	23,440	–	23,440
		Mərhələ 3	–	–	–	1,659	1,659
Müştərilərə verilmiş kreditlər	9	Mərhələ 1	–	2,475,907	25,079	–	2,500,986
		Mərhələ 2	–	114	5,001	–	5,115
- Hüquqi şəxslər		Mərhələ 3	–	–	–	52,149	52,149
		AYKD	–	–	–	3,605	3,605
- Fiziki şəxslər		Mərhələ 1	–	2,349,249	31,364	–	2,380,613
		Mərhələ 2	–	42	34,617	–	34,659
		Mərhələ 3	–	–	–	114,314	114,314
DÜGƏD ilə investisiya qiymətli kağızları	8	Mərhələ 1	195,459	805,215	–	–	1,000,674
		Mərhələ 2	–	–	27,852	–	27,852
		Mərhələ 3	–	–	–	2,407	2,407
Amortizasiya hesablanmış dəyər investisiya qiymətli kağızları	8	Mərhələ 1	360,708	559,686	–	–	920,394
MZƏD ilə investisiya qiymətli kağızları	8	Mərhələ 1	–	3,415	–	–	3,415
“Aqrarkredit” QSC-dən alınacaq məbləğlər	18	Mərhələ 1	296,462	–	–	–	296,462
Digər maliyyə aktivləri	11	Mərhələ 1	63,139	96,468	508	–	160,115
		Mərhələ 3	–	–	–	19,972	19,972
İstifadə edilməmiş kreditlər üzrə təəhhüdlər	19						
		Mərhələ 1	–	533,152	523	–	533,675
		Mərhələ 2	–	44	14,368	–	14,412
		Mərhələ 3	–	–	–	4,545	4,545
İcra zamanətləri	19	Mərhələ 1	4	271,970	7	–	271,981
Akkreditivlər	19	Mərhələ 1	139,750	354,036	–	–	493,786
		Mərhələ 2	–	–	–	–	–
		Mərhələ 3	–	–	–	–	–
	19	Mərhələ 1	3	545,663	326	–	545,992
		Mərhələ 2	–	19,278	71	–	19,349
Maliyyə zamanətləri		Mərhələ 3	–	–	–	–	–
Cəmi			4,305,994	8,625,697	216,725	198,651	13,347,067

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Coğrafi cəmləşmə Qrupun maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin yerləşdirildiyi yerdən asılıdır. 31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə Qrupun maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2024				2023			
	Azərbaycan	İƏİT ölkələri	MDB və digər qeyri-İƏİT ölkələri	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT ölkələri	MDB və digər qeyri-İƏİT ölkələri	Cəmi
Maliyyə aktivləri								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	980,592	900,014	293,079	2,173,685	1,156,497	1,373,917	286,385	2,816,799
Mərkəzi banklarda məcburi pul qalıqları	1,706,630	–	1,577	1,708,207	1,823,366	–	595	1,823,961
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	37,703	15,406	–	53,109	1,546,026	25,101	158	1,571,285
İnvestisiya qiymətli kağızları	2,856,940	468,756	33,952	3,359,648	1,847,009	154,255	51,005	2,052,269
Müştərilərə verilmiş kreditlər	6,105,110	17,912	48,676	6,171,698	4,859,509	–	50,494	4,910,003
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	228,932	–	–	228,932	294,902	–	–	294,902
Digər maliyyə aktivləri	93,576	–	37,789	131,365	143,296	21,471	4,856	169,623
Cəmi	12,009,483	1,402,088	415,073	13,826,644	11,670,605	1,574,744	393,493	13,638,842
Maliyyə öhdəlikləri								
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	112,110	21,560	280,167	413,837	513,427	3,087	60,786	577,300
Müştəri hesabları	10,152,734	76,853	549,487	10,779,074	9,788,945	37,859	435,003	10,261,807
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	54,304	–	–	54,304	61,950	–	–	61,950
Digər borc öhdəlikləri	244,800	–	–	244,800	229,053	–	–	229,053
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	100,368	–	–	100,368	12,060	484,908	–	496,968
Digər maliyyə öhdəlikləri	110,238	–	9,712	119,950	111,292	–	10,126	121,418
Cəmi	10,774,554	98,413	839,366	11,712,333	10,716,727	525,854	505,915	11,748,496
Xalis aktivlər/(öhdəliklər)	1,234,929	1,303,675	(424,293)	2,114,311	953,878	1,048,890	(112,422)	1,890,346

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Qrup pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı müxtəlif aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Qrup ARMB və RMB-də məcburi ehtiyat yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. 31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərində bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2024, %	2023, %
Ani likvidlik əmsalı (ARMB minimum 30% tələb edir) (bir gün ərzində alınacaq və ya satılacaq aktivlər*/tələb əsasında ödənilən öhdəliklər)	43	40

* ARMB-dəki depozitlər nəzərə alınmır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Qrupun 31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbi mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Qrup gözləyir ki, müştərilərin çoxu Qrup ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Qrupun hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

Maliyyə öhdəlikləri	1 ayadək	1-6 ay	6-12 ay	12 aydan çox	Cəmi 2024
31 dekabr 2024-cü il					
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	396,166	18,037	–	–	414,203
Müştəri hesabları	8,039,287	1,024,141	860,974	1,024,943	10,949,345
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	54,304	–	–	–	54,304
Digər borc öhdəlikləri	12,102	16,515	17,158	330,562	376,337
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	–	5,500	5,500	111,000	122,000
Digər maliyyə öhdəlikləri (kreditlə bağlı öhdəliklər üçün kredit zərəri ehtiyatı çıxılmaqla)	69,232	3,935	4,448	24,222	101,837
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	8,571,091	1,068,128	888,080	1,490,727	12,018,026

Maliyyə öhdəlikləri	1 ayadək	1-6 ay	6-12 ay	12 aydan çox	Cəmi 2023
31 dekabr 2023-cü il					
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	533,057	45,238	–	–	578,295
Müştəri hesabları	8,695,995	673,874	501,147	490,044	10,361,060
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	61,950	–	–	–	61,950
Digər borc öhdəlikləri	22,637	24,615	13,514	275,565	336,331
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	–	21,860	497,983	–	519,843
Digər maliyyə öhdəlikləri (kreditlə bağlı öhdəliklər üçün kredit zərəri ehtiyatı çıxılmaqla)	86,667	3,209	3,595	24,140	117,611
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	9,400,306	768,796	1,016,239	789,749	11,975,090

31 dekabr 2024-cü il tarixinə digər borc vəsaitlərinə İpoteka və Kredit Zəmanət Fonduna 166,695 min AZN (31 dekabr 2023-cü il: 137,617 min AZN) məbləğində ödəmə müddəti 5 ildən çox olan qalıqlar daxildir.

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş müddətlər üzrə maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəlikləri göstərilir.

	1 ayadək	1-6 ay	6-12 ay	12 aydan çox	Cəmi
31 dekabr 2024-cü il	731,111	389,125	197,371	190,737	1,508,344
31 dekabr 2023-cü il	726,534	610,476	295,206	251,524	1,883,740

Qrupun maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəlikləri müqavilə üzrə tələb əsasında yerinə yetirilməli olan öhdəliklərdir. Lakin, Qrup gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaq.

Qrupun öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. Öhdəliklərin tərkibində bir il müddəti olan aidiyyəti olan şəxslərin təşkilatlarından alınmış iri əmanətlərin cəmləşməsi mövcuddur. Bu vəsaitlərin iri məbləğdə çıxarılması Qrupun əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər.

Rəhbərlik hesab edir ki, yaxın gələcəkdə Qrupun maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Qrup əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımi ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)

Ödəmə müddətlərində fərqlərin təhlili cari hesablarda tarixi sabitliyi əks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıdakı cədvəllərdə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılırdı. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə bir aydan az müddət ərzində ödənilməli məbləğlərə daxil edilmişdir.

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Qrup bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Qrup bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyərinin faiz dərəcəsi, valyuta məzənnələri və kapital alətlərinin qiymətləri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd etməsi riskidir. Qrup bazar riskini həssaslıq təhlilindən istifadə etməklə idarə edir. Qrupun iri bazar riski təmərküzləşməsi yoxdur.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində dəyişməsi riskidir.

Cari ilin mənfəətinin həssaslığı 31 dekabr 2024-cü il tarixinə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri əsasında hesablanmış bir il üçün xalis faiz gəliri üzrə faiz dərəcəsinə ehtimal edilən dəyişikliklərin təsiridir. 31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə Qrupun əhəmiyyətli məbləğdə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri mövcud deyil.

Kapital həssaslığı, 31 dekabr 2024-cü il tarixinə DÜGƏD ilə ədalətli dəyərə qiymətləndirilən sabit faizli borc maliyyə aktivlərinin yenidən qiymətləndirilməsi ilə gəlirlilik əyrisində paralel dəyişikliklər fərziyyəsinə əsaslanaraq faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərin təsirini nəzərə alaraq hesablanır.

Valyuta	Baza xallarında dəyişikliklər	2024-cü il üzrə kapital həssaslığı	2023-cü il üzrə kapital həssaslığı
Milli valyuta	- 100 bp / + 100 bp	239 / (239)	1,106 / (1,106)
Xarici valyuta	- 100 bp / + 100 bp	13,069 / (13,069)	17,303 / (17,303)

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. Qrup özünün maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatına və pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabatına qüvvədə olan xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin təsir göstərməsi riskinə məruzdur.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilməsi əsasında açıq valyuta vəziyyətini idarə etməklə tənzimləyir. Bu, Qrupa valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərləri minimallaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə Xəzinədarlıq Departamenti Qrupun açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

Valyuta riskinə həssaslıq

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun ABŞ dolları və Avronun AZN-ə nisbətə məzənnələrinin artmasına və azalmasına həssaslığı göstərilir. Bu həssaslıq dərəcələri əsas rəhbərliyə valyuta riski haqqında daxili hesabatlar verildəndə istifadə edilir və rəhbərlik tərəfindən valyuta məzənnələrində mümkün dəyişikliyin qiymətləndirilməsini əks etdirir. Həssaslıq təhlili yalnız xarici valyuta ilə ifadə edilmiş mövcud monetar maddələri əhatə edir və onların çevrilməsi zamanı dövrün sonunda valyuta məzənnələrində müəyyən dəyişiklikləri nəzərə alaraq düzəlişlər edir. Həssaslıq təhlili zamanı xarici kreditlər, eləcə də kreditin verildiyi valyuta kredit verənin və ya borc alanın valyutasından fərqli olanda Qrup daxilində kreditlər daxildir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Valyuta riski (davamı)

31 dekabr 2024-cü il və 2023-cü il tarixlərində aktivlərin və öhdəliklərin dəyərləri əsasında vergidən əvvəlki mənfəətə təsir:

	31 dekabr 2024-cü il		31 dekabr 2023-cü il	
ABŞ dolları	+2% / -2%	(16,069) / 16,071	+10% / -10%	(108,435) / 108,435
AVRO	+8.6 / -5.5%	(5,444) / 3,500	+10% / -10%	(1,955) / 1,955

31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə aktiv və öhdəliklərin dəyərində əsaslanan digər məcmu gəlirə təsir:

	31 dekabr 2024-cü il		31 dekabr 2023-cü il	
ABŞ dolları	+2% / -2%	2,427 / (2,427)	+10% / -10%	9,969 / (9,969)

25. Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Ədalətli dəyəri açıqlamaq üçün Qrup aktiv və öhdəliklərin siniflərini aktiv və ya öhdəliyin təbiəti, xüsusiyyətləri və riskləri və ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri əsasında müəyyən etmişdir:

Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər					
	Qiymətləndirmə tarixi	Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyəri ölçülən aktivlər					
DÜGƏD ilə investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2024-cü il	582,308	40,458	–	622,766
MZƏD ilə investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2024-cü il	17,032	–	–	17,032
Ofis binaları	31 dekabr 2024-cü il	–	–	163,992	163,992
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Amortizasiya hesablanmış dəyərle investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2024-cü il	1,745,507	141,161	849,968	2,736,636
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2024-cü il	–	231,838	5,883,374	6,115,212
Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər					
	Qiymətləndirmə tarixi	Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
31 dekabr 2024-cü il					
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Müştəri hesabları	31 dekabr 2024-cü il	–	7,946,658	2,834,037	10,780,695
Digər borc öhdəlikləri	31 dekabr 2024-cü il	–	244,800	–	244,800
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2024-cü il	100,368	–	–	100,368

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)

		Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			
	Qiymətləndirmə tarixi	Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyəri ölçülən aktivlər					
DÜGÖD ilə investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2023-cü il	953,734	176,887	–	1,130,621
MZÖD ilə investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2023-cü il	3,415	–	–	3,415
Ofis binaları		–	–	158,503	158,503
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Amortizasiya hesablanmış dəyərlə investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2023-cü il	559,154	250,703	110,531	920,388
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2023-cü il	–	198,670	4,726,370	4,925,040

		Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			
	Qiymətləndirmə tarixi	Aktiv bazarlarda qeydiyyatda alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
31 dekabr 2023-cü il					
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Müştəri hesabları	31 dekabr 2023-cü il	–	8,398,438	1,866,301	10,264,739
Digər borc öhdəlikləri	31 dekabr 2023-cü il	–	229,053	–	229,053
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2023-cü il	12,040	468,071	–	480,111

Aşağıda Qrupun 31 dekabr tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

	Balans dəyəri 2024	Ədalətli dəyər 2024	Balans dəyəri 2023	Ədalətli dəyər 2023
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	2,173,685	2,173,685	2,816,799	2,816,799
Mərkəzi banklarda məcburi pul qalıqları	1,708,207	1,708,207	1,823,961	1,823,961
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	53,109	53,109	1,571,285	1,571,285
Amortizasiya hesablanmış dəyərlə ölçülmüş qiymətli kağızlar	2,719,850	2,736,636	918,233	920,388
Müştərilərə verilmiş kreditlər	6,171,698	6,115,212	4,910,003	4,925,040
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	228,932	228,932	294,902	294,902
Digər maliyyə aktivləri	131,365	131,365	169,623	169,623
Maliyyə öhdəlikləri				
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	413,837	413,837	577,300	577,300
Müştəri hesabları	10,779,074	10,780,695	10,261,807	10,264,739
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	54,304	54,304	61,950	61,950
Digər borc öhdəlikləri	244,800	244,800	229,053	229,053
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	100,368	100,368	496,968	480,111
Digər maliyyə öhdəlikləri	119,950	119,950	121,418	121,418

Aşağıda qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə ədalətli dəyərlə qeydə alınmış maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi təsvir olunur. Buraya alətləri qiymətləndirərkən bazar iştirakçılarının edəcəyi fərziyyələrin Qrup tərəfindən qiymətləndirilməsi daxildir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)

Sabit dərəcəli maliyyə alətləri

Amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan sabit dərəcəli maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri ilk dəfə tanındığı zaman mövcud olan bazar faiz dərəcələrinin analoji maliyyə alətləri üçün təklif edilmiş cari bazar dərəcələri ilə müqayisə edilməsi yolu ilə qiymətləndirilir. Sabit faizli depozitlərin qiymətləndirilmiş ədalətli dəyəri analoji kredit riski və ödəmə müddəti olan borclar üçün pul bazarında qüvvədə olan diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətləri əsasında hesablanır. Birjada buraxılmış borc alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə əsaslanır. Buraxılmış istiqrazlar üçün bazar qiymətləri mövcud olmayanda ödəniş tarixinədək qalan müddəti nəzərə almaqla cari faiz dərəcəsi ilə gəlirlilik əyrisi əsasında diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətləri modeli istifadə edilir.

İnvestisiya qiymətli kağızları

Hər hansı qiymətləndirmə metodları və ya qiymətin müəyyən edilməsi modellərindən istifadə etməklə qiymətləndirilən investisiya qiymətli kağızları əsas etibarilə borc qiymətli kağızlarından ibarətdir. Bu qiymətli kağızların dəyəri bəzi hallarda yalnız bazarda müşahidə edilən məlumatları, digər hallarda isə bazarda həm müşahidə edilən, həm də müşahidə edilməyən məlumatları əks etdirən modellər vasitəsilə müəyyən edilir. Bazarda müşahidə edilməyən giriş məlumatlarına qarşı tərəfin gələcək maliyyə göstəriciləri, onun risk profili, eləcə də qarşı tərəfin fəaliyyət göstərdiyi sənaye sahəsi və coğrafi yurisdiksiya ilə bağlı iqtisadi fərziyyələr daxildir.

26. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə olan aktivlər və öhdəliklər, Qrupun aktivləri realizasiya etmək hüququ və öhdəliyi yerinə yetirməli olduğu müqavilə müddətinin qalığı üzrə göstərilir. Müddət bitəndə Qrup aktivləri reallaşdırmaq hüququna və öhdəlikləri ödəmək öhdəliyinə sahib olur. Qrup, "1 il ərzində" müqavilə müddəti bitən aktivləri və öhdəlikləri cari, "1 ildən artıq" olanları isə uzunmüddətli hesab edir. Qrupun müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəlikləri "Risklərin idarə edilməsi" adlı 24-cü Qeyddə göstərilir.

	2024			2023		
	1 il ərzində	1 ildən artıq	Cəmi	1 il ərzində	1 ildən artıq	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	2,173,685	–	2,173,685	2,816,799	–	2,816,799
Mərkəzi banklarda məcburi pul qalıqları	1,708,207	–	1,708,207	1,823,961	–	1,823,961
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	46,560	6,549	53,109	1,563,109	8,176	1,571,285
İnvestisiya qiymətli kağızları	1,331,783	2,027,865	3,359,648	761,078	1,291,191	2,052,269
Müştərilərə verilmiş kreditlər	2,553,725	3,617,973	6,171,698	2,031,590	2,878,413	4,910,003
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər	100,000	128,932	228,932	100,000	194,902	294,902
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	–	266,396	266,396	–	244,788	244,788
Cari mənfəət vergisi aktivləri	2,515	–	2,515	2,103	–	2,103
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	–	3,129	3,129	–	525	525
Digər aktivlər	157,956	18,947	176,543	181,913	30,781	212,694
Cəmi aktivlər	8,074,071	6,069,791	14,143,862	9,280,553	4,648,776	13,929,329
Banklar və digər maliyyə təşkilatları qarşısında öhdəliklər	413,837	–	413,837	577,300	–	577,300
Müştəri hesabları	9,836,294	942,780	10,779,074	9,825,463	436,344	10,261,807
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər	54,304	–	54,304	61,950	–	61,950
Digər borc öhdəlikləri	41,168	203,632	244,800	54,929	174,124	229,053
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	–	100,368	100,368	496,968	–	496,968
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri	1,363	–	1,363	2,178	–	2,178
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	–	68,988	68,988	–	55,085	55,085
Digər öhdəliklər	187,387	19,663	207,050	179,768	18,329	198,097
Cəmi öhdəliklər	10,534,353	1,335,431	11,869,784	11,198,556	683,882	11,882,438
Xalis (öhdəliklər)/aktivlər	(2,460,282)	4,734,360	2,274,078	(1,918,003)	3,964,894	2,046,891

Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin uyğunluğu və nəzarət edilən uyğunsuzluğu Qrupun rəhbərliyi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Uyğun olmayan mövqe gəlirliliyi və levereci artırsa da, gözlənilməz zərər riskini də artırır. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri və ödəmə müddəti başa çatanda faiz hesablanan öhdəlikləri münasib dəyərlə əvəz etmək qabiliyyəti Qrupun likvidliyini, eləcə də onun faiz və məzənnə dəyişikliyi risklərinə məruz qalmasının qiymətləndirilməsində mühüm amillərdir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili (davamı)

Rəhbərlik hesab edir ki, müştərilərə olan öhdəliklərin əhəmiyyətli bir hissəsi tələbli olsa da, bu depozitlərin depozit qoyanların sayı və növü baxımından diversifikasiyası, eləcə də Qrupun əvvəlki təcrübəsi göstərir ki, həmin vəsaitlər uzunmüddətli və sabit maliyyələşmə mənbəyi təşkil edir. Rəhbərlik hesab edir ki, qeyri-adi sayda müştərinin qısa müddət ərzində vəsaitlərini çıxarması ehtimalı aşağıdır.

Qrupda ən böyük depozitlərə sahib olan müştərilər Qrupla uzunmüddətli əlaqələrə malik və aidiyyəti olan şəxslərə daxil olan müştərilərdir. Rəhbərlik hesab edir ki, yaxın gələcəkdə bu maliyyələşmə mənbəyi Qrup daxilində qalacaqdır və depozitlərin geri çəkilməsi halında likvidliyin təmin edilməsi üçün Qrupa kifayət qədər öncədən xəbərdarlıq ediləcəkdir.

ARMB-nin banklar üçün müəyyən etdiyi 30%-lik minimum likvidlik norması (Qrupun faktiki əmsalı 40%-dir) tənzimləyici tərəfindən bank sənayesində formalaşmış normal işgüzar təcrübəyə əsaslanan ağlabatan ehtiyat tədbiridir.

Qrup tələb olunandan daha yüksək likvidlik əmsalına malikdir. Belə ki, Bankın 31 dekabr 2024-cü il tarixinə faktiki ani likvidlik nisbəti 43.09%, likvidlik əhatə nisbəti isə 126.4% təşkil etmişdir (2023-cü il: ani likvidlik nisbəti 39.36%, likvidlik əhatə nisbəti 98.4%).

Qrupun ödəmə müddəti bir ildən çox olan əhəmiyyətli həcmdə investisiya qiymətli kağızlarına malik olmasına baxmayaraq, təcili likvidlik ehtiyacı yaranıqda, Bank belə qiymətli kağızların əhəmiyyətli hissəsini açıq bazarda sata bilər.

Qrup gündəlik olaraq Qrupun likvidliyinə nəzarət etmək üçün məsul olan Xəzinədarlıq Departamentini və Aktiv-Öhdəliklərin İdarəedilməsi Komitəsini yaratmışdır.

27. Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar

24 sayılı "Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar" MUBS-a uyğun olaraq tərəflər bu halda aidiyyəti hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial aidiyyəti tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir. Aidiyyəti olan şəxslər arasında əməliyyatlar aidiyyəti olmayan şəxslər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

27. Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar (davamı)

Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatların həcmi, 31 dekabr tarixinə qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gəlir aşağıda göstərilir:

	2024		2023	
	Aidiyyəti olan şəxslərdə qalıqlar	Maliyyə hesabatları maddəsi altında cəmi kategoriya	Aidiyyəti olan şəxslərdə Qalıqlar	Maliyyə hesabatları maddəsi altında cəmi kategoriya
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	542,819	2,173,685	722,171	2,816,799
Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	1,127	53,109	1,508,289	1,571,285
İnvestisiya qiymətli kağızları - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Asılı müəssisələr	2,846,281 -	3,359,648	1,824,854 -	2,052,269
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	793,091 4,547	6,412,730	538,000 3,496	5,091,441
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	(3,348) (27)	(241,032)	(5,840) (32)	(181,438)
Digər aktivlər - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	217	176,543	49,907	212,694
"Aqrarkredit" QSC-dən alınacaq məbləğlər - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	228,932	228,932	294,902	294,902
Müştəri hesabları - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	(5,495,088) (5,620)	(10,779,074)	(6,391,001) (41)	(10,261,807)
"Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək məbləğlər - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(54,304)	(54,304)	(61,950)	(61,950)
Banklar və digər maliyyə şirkətlər qarşısında öhdəliklər - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(5,517)	(413,837)	(42,305)	(577,300)
Digər borc öhdəlikləri - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(236,604)	(244,800)	(214,519)	(229,053)
İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	62,517 63	557,057	49,141 28	552,632
Akkreditivlər və zəmanətlər - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	326,156	951,287	594,670	1,331,108
Balansdan kənar öhdəliklər üzrə ehtiyat - Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri - Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	(2,602) (2)	(17,840)	(1,564) (3)	(14,705)

Qrupun əsas rəhbərlik heyətinə ödənilən məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2024		2023	
	Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatları maddəsi altında cəmi kategoriya	Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatları maddəsi altında cəmi kategoriya
Əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər - İşçilərə qısamüddətli ödənişlər	(27,195)	(225,174)	(21,579)	(188,101)
Cəmi	(27,195)		(21,579)	

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

27. Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar (davamı)

Əsas rəhbərlik İdarə Heyəti üzvlərdən, İcraçı Direktorlardan və departament direktorlarından ibarətdir və 31 dekabr 2024-cü il tarixinə onlara ümumi ödəniş 27,195 min AZN təşkil etmişdir. (31 Dekabr 2023: 18,436 min AZN).

31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərində başa çatan illər üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatla əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlarda tanınmış aşağıdakı məbləğlər daxil olmuşdur:

	2024		2023	
	<i>Aidiyyəti olan şəxslərdə qalıqlar</i>	<i>Maliyyə hesabatları maddəsi altında cəmi kateqoriya</i>	<i>Aidiyyəti olan şəxslərdə qalıqlar</i>	<i>Maliyyə hesabatları maddəsi altında cəmi kateqoriya</i>
Faiz gəliri		975,458		787,709
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	195,986		137,779	
- Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	273		226	
Faiz xərci		(276,500)		(151,875)
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(117,187)		(84,025)	
- Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	(628)		(7)	
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri / zərərlərin qaytarılması		(53,733)		(7,848)
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(5,170)		(2,935)	
- Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	(27)		(22)	
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan gəlirlər – dilinq		125,501		84,642
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	33,981		29,027	
- Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	15		4	
Haqq və komissiya gəliri		215,739		160,328
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	44,327		41,539	
- Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	11		10	
Haqq və komissiya xərci		(148,945)		(91,889)
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(9,236)		(9,422)	
Əməliyyat xərcləri		(367,633)		(314,121)
- Hökumət orqanları və dövlət müəssisələri	(26,513)		(21,555)	
- Qrupun əsas rəhbərlik heyəti	(27,195)		(21,579)	

28. Kapital adekvatlığı

Qrup, biznes fəaliyyətlərindən irəli gələn riskləri qarşılamaq məqsədilə aktiv şəkildə idarə olunan kapital bazasını qoruyub saxlayır. Qrupun kapital adekvatlığı Basel III standartlarına əsasən idarə olunur və tənzimləyici orqan tərəfindən müəyyən edilmiş göstəricilər əsasında monitorinq edilir.

Qrup tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasətinin əsas məqsədi – Qrupda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xarici tələblərin yerinə yetirilməsinin, habelə fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdarların dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və kapitalın adekvatlığı reytinglərinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir.

Qrup iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Qrup səhmdarlara dividend ödənişləri məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qiymətli kağızlarını buraxa bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə dəyişikliklər baş verməmişdir.

Tənzimləyicinin təyin etdiyi kapitalın adekvatlığı əmsallarına uyğunluq hər ay onların hesablanmasını təsvir edən, Qrupun Baş Maliyyə İnzibatçısı tərəfindən təhlil edilib imzalanan hesabatlar vasitəsilə monitorinq edilir.

Tənzimləyici kapital adekvatlığı əmsalı

ARMB banklardan nizamlayıcı kapital üçün minimal 1-ci dərəcəli kapital və cəmi kapital adekvatlığı əmsalını risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərin müvafiq olaraq 6% və 12% dərəcəsində saxlamağı tələb edir. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Bank həmin tələblərə əməl etmişdir.

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Kapital adekvatlığı (davamı)

1988-ci ilin Bazel Kapital Razılaşması əsasında kapitalın adekvatlığı əmsalı

Qrupun beynəlxalq risk əsaslı kapital adekvatlığı əmsalı, 1988-ci ilin Bazel Kapital Sazişinə uyğun olaraq, sonrakı dəyişikliklər və bazar risklərini ehtiva edən düzəlişlər ilə hesablanır.

31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə bu əmsallar Bazel Sazişinə əsasən minimum 6.0% və 8.0% əmsaldan yuxarı olmaqla aşağıdakı kimi olunmuşdur:

	2024	2023
1-ci dərəcəli kapital	2,246,139	2,014,526
2-ci dərəcəli kapital	212,354	174,183
Çıxılsın: kapitaldan tutulmalar	(121,365)	(99,688)
Cəmi kapital	2,337,128	2,089,021
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	7,642,765	5,997,500
1-ci dərəcəli kapital əmsalı	29.39%	33.59%
Cəmi kapital əmsalı	30.58%	34.83%